

Τὸ πρῶτον φυλλάδιον ἐξαιρετικῶς γρ. 3.



ΚΛΗΜΗΣ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΣ
 ΣΟΥΪΜΠΟΡΝ—ΜΑΛΛΑΡΜΕ—ΝΟΒΑΛΗΣ
 ΜΙΜΗΣ ΔΙΜΠΕΡΑΚΗΣ—ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ
 ΦΡΑΝΣΙΣ ΖΑΜ—ΒΙΛΛΙΕ-ΝΤΕΛΙΛ-ΑΛΑΜ
 ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ—Ν. ΑΜΟΥΡΓΙΑΝΟΣ
 ΕΔΓΑΡ ΠΟΕ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Α. ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΣ + + + + +
 ΓΡΑΦΕΙΑ : ΓΑΛΑΤΑΣ + ΙΒΡΑΧΗΜ ΡΙΦΑΤ ΧΑΝ
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ + ΕΤΟΣ Α'. ΦΕΒΡΟΥΑ-
 ΡΙΟΣ + 1909 + + + + + + + + + + +

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.—

Ἡ Ζωή	Σελ.	3
Κλήμη Πορφυρογέννητου: ὁ Ἀπολλώνιος	»	5
Swinburne Madonna mia : μεταφρ. Μίμη Λιμπεράκη	»	8
Μαλλαμέ: Στεναγμός μεταφρ. Μ	»	9
Νοβάλη: Ὑάκινθος καὶ Ροδοφυλλιά, μεταφρ. Μελαχρινοῦ	»	10
Σπήλιου Πασαγιάννη: Ἀφροδίτη	»	14
Μίμη Λιμπεράκη, Νικόλαος Γύζης	»	15
Κλήμη Πορφυρογεννήτου: Παλιά ζουγραφιά	»	19
Φρανσίς Ζάμ προσευχή μεταφρ. Μ.	»	21
Βιλλιέ ντενίλ-Ἀδάμ: Βέρα, μεταφρ. Μ.	»	22
Ὁ Πελεκάνος, ὑπὸ Ἀμουργιανοῦ	»	35
Μᾶς χωρίζουν, ὑπὸ Ἀχ. Γεωργιάδη	»	37
Ἐγδαρ Πόε: Ἡ Ὑπνίαρα μεταφρ. Μελαχρινοῦ	»	39
Τὰ θεάτρα, ὑπὸ Φυτίλη	»	41
Χρονικά, ὑπὸ Γ., Μ., Μ.	»	43

Ἡ ΖΩΗ + ΜΗΝΙΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ + ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ + Α.
ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΣ + + + + +
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΓΑΛΑΤΑΣ ΙΒΡΑΧΗΜ
ΡΙΦΑΤ ΧΑΝ 18. 19. + + + +

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΥ

Σὲ χαρτὶ ἀπλὸ Φρ. 10 σὲ χαρτὶ ὀλλανδικὸ Φρ. 25
Γιὰ τὶς ἐπαρχίες » 11.5
Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ » 13

Τὸ φυλλάδιον Γρόσια 5.—

ΣΗΜ. Ἐξ αἰτίας πολλῶν ἐργασιῶν τοῦ τυπογραφείου ἀναγκασθήκαμε νὰ παραλείψουμε ἀπὸ τὸ Α΄ φυλλάδιο ὀλόκληρο δράμα τοῦ Μαίτερλινγκ «οἱ τυφλοί».

Στὸ Β΄ φυλλάδιο τῆς «Ζωῆς ἐκτὸς τῶν πρωτοτύπων θὰ δημοσιεύσουμε καὶ μεταφράσεις τῶν ἔργων τοῦ Φλωμπέρ, Λουὶ Μενάρ, Πῶλ Κλωντελ, Δαφόργκ, Κῆις, Μαίτερλινγκ καὶ ἄλλων, καθὼς καὶ Ἐπιθεώρηση τῆς παγκοσμίου κινήσεως εἰς τὴν Τέχνη.

ΖΩΗ + ΜΗΝΙΑΙΑ ΦΙΛΟ-
ΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Ἀ. ΜΕΛΑ-
ΧΡΙΝΟΣ + ΕΤΟΣ Α΄
ΠΟΛΗ + 1909 + ΦΕΒΡΟΥ-
ΑΡΙΟΣ + + + + +

Ἡ «Ζωή» ἐκδίδεται μὲ πρόγραμμα καθαρῶς φιλολογικόν.

Θὰ προσπαθήσῃ νὰ συγκεντρώσῃ γύρω της μίαν ἡρωϊκὴν φάλαγγα, ἣ ὁποία θ' ἀναλάβῃ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τοῦ λυρισμοῦ.

Ἡ «Ζωή» ἀποκλείουσα πᾶσαν δημοσίευσιν ἐφημέρου ἐπιτυχίας θὰ ἐργασθῇ διὰ τὴν ὑψηλὴν καὶ ἀγνὴν φιλολογικὴν παραγωγὴν, ἀναστηλώνουσα τὴν σημαίαν τοῦ ὠραίου, εἰς μίαν ἐποχὴν ἐπιζῶσαν τῆς Ὁμορφιάς, μὲ τὴν πεποιθήσιν ὅτι δι' ἐνὸς τοιοῦτου ἡρωϊσμοῦ δύναται νὰ γίνῃ μία πραγματικὴ ἀναγέννησις.

Μόνον ὅταν εἰσέλθωμεν ἐκ νέου εἰς μίαν ἀγνὴν λυρικὴν ζωὴν σὰν ἐκείνην ἣ ὁποία ἔφερε τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο ἀνθισμα τῆς ἐλληνικῆς ψυχῆς, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἀληθινὰ ζῶμεν.

Ο ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ + ΥΠΟ
ΚΛΗΜΗ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝ-
ΝΗΤΟΥ + ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

A M¹⁰ Franz Hellingrath

Τῶν δέντρων τὸ συμμαζῶμα πὸ ἓνα ἐρχομὸ τρομάζει
τὴν ἥσκινη ἀγωνία του ρίχνει στὴν πράσινη ὄψη
πὸ τὴν ἀκολουθεῖ διπλὸς καημὸς ψιθυρισμένος.

Πάλλον ψυχὲς πανέμορφες σὲ ἀνάσα μαντεμένη
καὶ στοὺς κυπαρισσόκορμους πὸ τὰ νερὰ ἐπικράναν
καρδιῆς ἀκοῦς παρθενικῆς μ² ἀλαφιασμένους χτύπους.

Στὶς λυγρὲς δεντροκορφὲς μόλις τίς πάρει ὁ ἀγέρας
θαρρεῖς πὸς Νύφες ξεκινοῦν μὲ ταξιδιοῦ λαχτάρα
κι ὅταν τραβοῦντὰ σύννεφα στὸ ἀπόδυσμαῶς φορτώσουν
πετράδια καὶ χρυσαφικά, τὰ χέρια τους ἀπλώνουν
στὰ πνεύματα πὸ τὰ ὀδηγοῦν μακριά, γιὰ νὰ τίς πάρουν

Θρηνοῦν δοξάρια ἀγέρινα σὲ φεγγαρένιες κόρδες
Κ² οἱ κρήνες παίρνουν τὸ σκοπὸ σὲ μαρμαρένια χεῖλη
ἐνῶ χοροὺς στήνουν θαμποὺς οἱ δέντρινες Νυφούλες
γιὰ ψυχοπαρηγόρημα τῆς Ρήγισσας τῶν κρίνων
πὸ κλαίει, σὲ πέπλους νυφικὸς κεντώντας τὴ ζωὴ τους.

Μέσα σὲ πύργο πράσινο, μάγια τὸν ἔχουν δέσει
σὲ δίχτια σεληνόπλεχτα καὶ δυσμικὰ πλεμάτια
καὶ σὲ θροῖνι ἐλεφάντινο, λιθοϊστορισμένο
τοῦ κάκου σκλάβος τῶν ἀνθῶν καὶ τῶν ἀχῶν δεσμώτης
μονάζει—ὁ νοῦς του θησαυροὺς ἀλαργινοὺς μαντεύει.

Στὸν ἥλιον ἀνιστόρησε τὸ θρυλικό του πόνο
καὶ μὲ ἤχων ἀντιφέγγισμα καὶ σὲ ὄνειρο χρωμάτων
τοῦ ἐχάρισε σὲ ὄψη νερῶν τὰ μυθικὰ πετράδια
Καὶ χάρηκε τὸν κόσμον Του στ' ἀπόσπερνά Του κάλλι.

Μιὰ σκέψη χρυσοφόρισα ῥηγάδειψε τὰ πάντα!
κι' ὅταν γλυκοπερίπλοκη κρούει τὸ ἔρθει τοῦ ὄνειρου
ἓνα ὀρφικὸ φρικίασμα τὰ πλάσματα ὅλα πιάνει
ποῦ βύζαξαν πέτρας σιωπῆ ἀπ' τῶν Σφιγγῶν τὰ στήθη
καὶ πέφτουν καὶ τὸν προσκυνοῦν τὰ δέντρα καὶ τὰν θούλια.

Στοῦ δειλινοῦ τὸ ἀπόκλωσμα τὸ Ρήγα εἶδα τῶν ρόδων
νὰ κρούει ἀνθόσκοπους πικροὺς στήν ἀπολλώνια λύρα
καὶ νὰ ρυθμίζει ὅτι κρυφὸ κι' ἀνείδωτο λαγιάζει,
στήν ἄγιαν ὄψη τῶν νερῶν καὶ στῶν ἀνθῶν τὰ μύρα.

Μιὰ ἀσύγκριτη κι' ἀσώματη ζωὴ μακαρισμένη,
μὲ κάπια ἀνάσα λυρική, σὲ συμφωνία ὄνειρου,
εἶδα πὼς φάνταξε ἔμνοστα μ' ἓναν παλμὸν εἰρήνης

Καὶ τὰ παγῶνια, ἱέρειες τῶν πετρωμένων θρούλων,
ποῦ ντύθηκαν τῆ σιωπῆ τῶν κρίνινων μαρμάρων
τὰ ἐφτά, σφραγίδες Λήθινες στὸ ἀνάσυρτο μυστήριο,
ρίζαν ἓνα πασάξενο κι' ἀλαργισμένο κλάμα
σὰ νᾶπιαν φῶς τοῦ φεγγαριοῦ σὲ κύπελλα δακρῶν.

Τὸ παραμῦθι ἐδιάβηκε σὲ πράσινη γοργόνα,
ἄκουσμα ὄραίο καὶ παλιό, ποῦ μὲς τὸ νοῦ ξεχνιέται,
σὰν πολιτεία ποῦ ἐβούλιαξε σὲ λίμνη ἀραχιασμένη
καὶ τὸ φεγγάρι ἐρράντισε τῆς ἔμπνευσης τὰ δῶρα.

Μιὰ ραψωδία θροοῦμενη συνήχησαν τὰ φύλλα
σὰν κάτι ποῦ ἐλαχτάρισε καὶ τ' ἀκλουθήσει πέρα.

Μὰ ἡ Δύση τὰ θροήσματα ξελιόγιασε μὲ μύρα
καὶ στὰ νερὰ τὰ πέρασε σὲ βάρκες κρουσταλένιες
ὅπου ὁ τρολλὸς ὁ Ζέφυρος κιδάριζε σὲ φλοισβους,
τί μὲς τῆς λίμνης τὰ νερὰ τὰ βαριοησκιωμένα
κρυφὰ φλοισβίζει μιὰ ζωὴ κόσμου παλιοῦ καὶ ξένου
κι' οἱ ἦσκιοι τῆς, χνούδι ἀπαλὸ Θεοῦ ποῦ ἀφήκε χᾶδι,
κρατοῦν τοῦ ὕπνου τὸ ἄρωμα καὶ τοῦ ὄνειρου τὴ μέθη.

Ὁ Νεραϊδάρης

Γλυκὸς ἀφρὸς κάπιας ζωῆς κρυφὰ θὰ βράζει κάπου.

Καὶ τοῦ γλυκόφωτου οἱ Ξωθιές τῆς δύσεως οἱ Νυφούλες
μ' ἀνθόνερο, ροδόσταμο καὶ μόσκο ἀναθρέμενες
πειράζουν με, στὰ τριστρατα καὶ στὰ γλαυκὰ τριόδια.

κι' ὁ ἔρμος κνηγώντας τες μόλις τῆς ἀκροαγγίζω
στὰ οὐρανοθέμελα νερὰ βουτοῦν καὶ παρατοῦν με.

Μὰ ὅταν ἔρθει θρούλινο τὸ πλάνημα τῆς Νύχτας
κρίνινοι κι' ἀπαλόσαρκοι μὲ περιλάμπουν ἦσκιοι
καὶ πέφτω καὶ λιγόνουμαι στὴ ρίζα κάπιου δέντρου.

Τρυγῶ τ' ἀστέρινα φιλιὰ στὰ δυσικά τους χεῖλη
κι' ὅταν μ' ἀφίνουν καὶ διαβοῦν κι' ὅταν ξανά τις πιᾶσω
μὲ κάπιο δάγκαμα ἀλαφρὸ τὴν ἀστασία πλερόνω.

Χαράζει κι' ἐγὼ ξάγρυπνος γυρνῶ στὸν κήπο ὡστόσο
καὶ βρίσκω τῆς δαγματιᾶς στὰ μήλα καὶ στὰ ρόδια.

MADONNA MIA TOY ALGERNON
C. SWINBURNE + ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΜΙΜΗ ΔΙΜΠΕΡΑΚΗ + + + + +

Γιὰ τὸν Α. Μελαχρινό.

Κάτου ἀπ' τῶν μηλιῶν τὰ πράσινα κλώνια, πού ἡ τριζυμία δὲν τὰ ταράζει ποτέ, κατοικεῖ ἡ Κυρά μου, ἀνάμεσα ἀπὸ δυὸ δασάκια, πού εἶνε γιομάτα κοκκινόροδα, γυρμένα ἀπ' τὴ δροσοβολή κ' ἔχει γιὰ σκλάβες τῆς λογιῶν, λογιῶν ἀνθούς.—Δὲν ἔχει δούλα ὄμορφη, πού νὰ περάη τοὺς χρυσοπλοκαμούς τῆς, ἀπὸ τὰ χρυσοδαχτυλίδια πού κρατοῦν, ὅλο τὸ βάρος τῶν μαλλιῶν τῆς· δὲν ἔχει κόρες, πού στὰ πλάγια τῆς νὰ στέκονται βαλμένες στὰ χρυσά· κί' ὡς τόσο, σ' ὅλη τὴ γῆς, τὴ μεγάλη καὶ τὴν πράσινη, καμμιὰ σάν κί' αὐτὴ δὲν εἶναι μεγάλη.—Δὲν ἔχει γιὰ φορεσὰ τίποτα ἄλλο, παρὰ ἓνα κεφαλομάντυλο ὕφασμένο — μὲ παράξενο χρυσάφι, φκιασμένο γιὰ μιᾶς τρανῆς ρήγισσας τὴν κεφαλή, μιᾶς πανόριας καὶ τρανῆς ρήγισσας, πού χάθηκεν ἀπὸ καιροὺς μιὰ στενὴ ἐσθήτα πορφυρή, τῆς φυλάει τὸ κορμί ἀπὸ τὰ κρύα.—Κάτου ἀπ' τὰ βαθυὰ τῆς τὰ ματόκλαδα, πλαγιασμένη ἡ ἀγάπη φαίνεται πῶς κοιμάται, ἡ ἀγάπη ἑτοιμὴ στὸν ξύπνο, νὰ γελᾷ, νὰ κλαίη, νὰ παρατηρῇ τὰ στήθια τῆς μοιάζουν μὲ λευκὰ πουλιά, κί' ὅλα τῆς τὰ χαριτωμένα λογάκια, μὲ τὰ δροσόχορτα πού βόσκουν τὰ κοπάδια, στίς καφερὲς μέρες τοῦ Γιούνη. — Γιὰ τὴν καλή μου, κάθε δροσοβόλισμα, κάθε νεροποντή, εἶναι ἁρμονίες τ' ἄνθια ὅλα τὰ λαχταροῦν, θρέφονταν μ' ὅλα, ἡ χαρὰ τῆς μ' αὐτά· στίς πυκνὲς φτέρες βαθειά, τὸ χάρισμά τους γιὰ ν' ἀρέσουν, σ' αὐτὴ ἀνήκει, τὸ παραμικρότερο ἀεράκι πού πνέει μέσ' τὶς δεινροσειρὲς, σ' αὐτὴ. — Προβάλλει μαζὺ μὲ τὰ πιδὸ πράσινα φύλλα, ὀρμιάζει μαζὺ μὲ τὰ πυρρότερα στάχνα, ξεχνάει, θυμιάει, θρῆνηεὶ κί' ὅμως θλιμένη δὲν εἶναι οἱ ἥσυχοι κάμποι κί' οἱ οὐρανοί, *ἀφίνουν νὰ στάζουν τὰ φῶτα τους μέσ' τὰ μάτια τῆς· κανεὶς δὲν τὴν ξέρει γιὰ ἄμυαλη ἢ γιὰ φρόνιμη, γιὰ εὐτυχισμένη ἢ ἄτυχη. — Κανεὶς δὲ γνωρίζει, κανεὶς δὲ νοιώθει, ποιά φῶρα μοιάζουν μὲ τὰ χέρια τῆς, κί' ἂν ὄλες

τῆς χῶρες γυρίστε, ὅπου σὰς φέρνει ὁ καιρὸς, δὲ θὰ μάθετε ποιά χιόνια μοιάζουν μὲ τὰ πόδια τῆς, ἂν καὶ στὰ μάτια τῆς καίει ἡ λάβα, γιὰτὶ βλέπει τὴ γλύκα μου ὡς τόσο κανεὶς δὲν τὴν ἔχει ἰδεῖ.—Μονάχα λένε ἐτοῦτο γι' αὐτὴ: πῶς τὸ λευκὸ, τὸ χρυσαφί, τὸ κόκκινο, τὰ τρία κύρια λόγια τοῦ Θεοῦ, τὸ ψωμί τοῦ ἀνθρώπου, τὸ λάδι καὶ τὸ κρασί, τῆς δώθησαν γιὰ προίκα, καὶ τὸ ρηγάτο ὅλων τῶν Ὁρῶν, καὶ ἡ χάρις τῶν ὀραίων λουλουδιῶν κ' ἡ πολύμορφη ἄμπελος.

Τέτοιος εἶναι ὁ ἔπαινος πρὸς τὴν Κυρά μου: — ὁ Θεὸς ὕστερα ἀπὸ μέρες πολλὲς, τὴν ἐπλάσε, μ' ἄγνωστον τρόπο, στοὺς τόπους πού φωτοπλημμυράει ἡ Δύση· τέτοια ἡ γέννησις τῆς Κυρᾶς μου· ὁ Θεὸς τῆς ἔδωκε δύναμη καὶ χαρὰ κ' ἔβαλε ἀνάμεσα στὰ χέρια τῆς, τὴ γλυκεῖά του Γῆ. — Κάτου ἀπ' τῶν μηλιῶν τὰ ἡσκιερὰ κλώνια, ἡ Κυρά μου κατοικεῖ, τὸ μέτωπό τῆς στεφανώνουν τ' ἄνθια τους· κάθε λόγος, ὅξω ἀπ' τοῦ Θεοῦ, εἶναι γι' αὐτὴ πνοὴ μάταια· εἶναι ἰσχυρότερη ἀπ' τὸ θάνατο, ἐνῶ εἶναι μαζὺ ἰσοδύναμη πρὸς τὴν Ἀγάπην.

ΣΤΕΝΑΓΜΟΣ + ΥΠΟ
ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΑΛΛΑΡΜΕ

Τώρα ἡ ψυχὴ μου, ὦ γαληνὴ ἀδελφή, στὸ μέτωπό σου, πού νεύεται χυνόπορο γεμάτο ἀπὸ πυκνάδες καὶ στὸν πλανώμενο οὐρανὸ τοῦ ἀγγελικοῦ ματιοῦ σου πιστή, σὰ μελαγχολικὸ περιβόλι ἀνεβαίνει. Τὰ συντριβάνια τὰ λευκὰ στενάζουν πρὸς τὰ οὐράνια, τὰ οὐράνια τὰ λυπητερά τοῦ ἀχνοῦ, καθάρου Ὁχτώβρη, στίς γούρνες πού καθρέφτισε μιὰν ἄπειρη καθρότη κί' ἄφησε στὰ νεκρὰ νερά πού ἡ ξανθοπιτὴ ἀγωνία τῶν φύλλων πάει στὸν ἄνεμο καὶ σκάβει κρύο ἀβλάκι, νὰ σέρνεται ἥλιος κίτρινος κάπιας ἀργῆς ἀχτίνας.

M.

ΡΟΔΟΦΥΛΛΙΑ ΚΑΙ ΥΑΚΙΝΘΟΣ
ΤΟΥ ΝΟΒΑΛΗ + ΜΕΤΑΦΡΑ-
ΣΗ Α. ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΥ + + +

Είναι πολλά χρόνια τώρα, πού ζούσε πρὸς τὸ μέρος τῆς Δύσης κάτιο παλιγκάρι. Ἦταν πολὺ καλὸ ἀλλὰ καὶ πολὺ παράξενο. Ἀφαρπάζονταν ἀδιάκοπα καὶ χωρὶς λόγο, περπατοῦσε χωρὶς νὰ γυρίσει τὸ κεφάλι, καθόυνταν μονάχος ὅταν οἱ ἄλλοι ἐπαίζαν χαρωπὰ κι' ἀγαποῦσε τὰ παράξενα πράγματα. Οἱ ἀγαπημένες κατοικίες του ἦταν τὰ σπήλαια καὶ τὰ δάση, καὶ μιλοῦσε ἀδιάκοπα μὲ τὰ τετράποδα καὶ μὲ τὰ πουλιά, τοὺς βράχους καὶ τὰ δένδρα. Δὲν ἦταν φυσικὰ λόγια γνωστικὰ ἀλλὰ λόγια παράλογα κι' ἀλλόκοτα. Πάντα ὅμως ἦταν σοβαρὸς καὶ σκυθρωπὸς· κι' ὅταν ἀκόμα ὁ σκύουρος, ἡ μαίμου, ὁ παπαγάλος, ὁ πιρνούλας σκοτόνονταν γιὰ νὰ τὸν διασκεδάσουν καὶ νὰ τὸν ξαναφέρουν στὸν ἴσιο δρόμο. Ἡ χήνα διηγούνταν παραμῦθια, τὸ ποτάμι βόιζε μιὰ μπαλάντα, μιὰ μεγάλη πέτρα χοροπηδοῦσε γελοία, τὸ ρόδο γλυστρουῖσε φιλικὰ πίσω του καὶ μπλέκονταν στὰ μαλλιά του κι' ὁ κισσὸς χάιδενε τὸ πολυάσχολο μέτωπό του. Ἀλλὰ ἡ ἀποθάρρυνσις καὶ ἡ θλίψη ἦταν ἀκλόνητες. Οἱ γονιοὶ του ἦταν πάρα πολὺ λυπημένοι καὶ δὲν ἤξευραν τί νὰ κάμουν. Ἦταν καλὰ στὴν ὑγεία του, ἔτρωγε, ποτὲ δὲν τοὺς εἶχε προσβάλει. Πρὸ λίγα χρόνια ἦταν πιὸ χαχαρούμενος καὶ ζωηρότερος ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους. Σ' ὅλα τὰ παιχνίδια ἦταν ὁ πρῶτος κι' ὅλα τὰ κορίτσια τὸν ἀγαποῦσαν. Ἦταν ὡραῖος σὰ θεὸς κι' ἐχόρευε σὰν ἓνα πλάσμα ὑπερφυσικό. Ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς παρθένες ἦταν κάπια, πούταν ἓνα θαυμάσιο καὶ πολύτιμο κορίτσι. Ἐμοιαζε σὰν κερένια, τὰ μαλλιά της ἦταν χρυσομέταξα, τὰ χεῖλιά της κόκκινα καὶ τὰ μάτια της ἀπὸ ζωηρὸ μαῦρο, ὅποιος τὴν ἔβλεπε νόμιζε πὼς θὰ πεθάνει, τόσο ἦταν ὡραία.

Κι' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἡ Ροδοφυλλία (ἔτσι λέγονταν) ἀγαποῦσεν ὀλόκαρδα τὸν Ὑάκινθο (ἔτσι τὸν ὀνόμαζαν) κι' ἐκεῖνος τὴν ἀγαποῦσε μέχρι θανάτου. Τ' ἄλλα τὰ παιδιά δὲν ἤξευραν τίποτε. Ἐνα μενεξεδάκι τοὺς τὸ εἶπε στὴν ἀρχή, καὶ τὰ γατούδια τοῦ σπιτιοῦ τὸ παρατήρησαν. Οἱ κατοικίες τῶν πατέρων τους ἦταν γειτονικῆς. Ὅταν τὴ νύχτα ὁ Ὑά

κινθος ἔγερνε ἀπὸ τὸ παραθύρι του ἐνῶ ἡ Ροδοφυλλία ἔγερνε ἀπὸ τὸ δικό της, τὰ γατούδια πού πήγαιναν στὸ κυνήγι τῶν ποικτικῶν τοὺς εἶδαν περνώντας καὶ πάτησαν τόσο δυνατὰ γέλια, πού τίκουσαν καὶ θύμωσαν.

Τὸ μενεξεδάκι τὸ ξεμυστηρεύτηκε στὴ φράουλα κι' αὐτὴ τὸ εἶπε στὸ φίλο της τὸ φραγκοστάφυλο κι' αὐτὸ δὲν ἄργησε νὰ πειράξει τὸν Ὑάκινθο ὅταν πέρασε· καὶ σὲ λίγο ὅλος ὁ κήπος ὅλο τὸ δάσος, τῶμαθε τόσο πού ὅταν ὁ Ὑάκινθος ἔβγαινε ἔξω, ἀπ' ὅλες τὶς μεριῆς φώναζαν· «Ἡ Ροδοφυλλία εἶναι ὁ θησαυρὸς μου!» ὁ Ὑάκινθος θύμωσε, κατόπι ὅμως γέλασε ἀπ' τὴν καρδιά του ὅταν μιὰ σαύρα ἐφθασε σέρποντας, κάθησε σὲ μιὰ ζεστὴ πέτρα, κούνησε τὴν οὐρὰ καὶ τραγοῦδησε :

Ἡ ὁμορφὴ Ροδοφυλλία
ξάφνου γένηκε τυφλή·
πῆρε τὸν Ὑάκινθο γιὰ μάνα της
καὶ γοργὰ τὸν ἀγκαλιάζει.
Βλέπει ξένο πρόσωπο
μὰ διόλου δὲν τὴ νοιάζει
καὶ ξανά τὸν ἀγκαλιάζει.

Ἀλοίμονο, αὐτὴ ἡ χαρὰ ἐμελλε νὰ βαστάξει λίγο. Ἐνας ἄνθρωπος εἶχεν ἔρθει ἀπὸ ξένες χώρες, εἶχε ταξειδέψει ἀπίστευτα μακριὰ, τὰ γένεια του ἦταν μακριὰ, τὰ μάτια του βαθειὰ, τὰ φρύδια του φοβερὰ καὶ φοροῦσε ἓνα ρούχο θαυμάσιο μὲ πολυάριθμες πτυχῆς ὅπου ἦταν ὑφασμένες, παράξενες μορφῆς. Κάθησε μπρὸς τὸ σπῖτι τῶν γονέων τοῦ Ὑάκινθου. Ἡ περιέργεια τοῦ Ὑάκινθου γαργαλίστηκε πάρα πολὺ, κάθησε πλάι στὸν ξένο καὶ τοῦ ἔφερε ψωμί καὶ κρασί. Ὁ ξένος χώρισε τὰ μεγάλα κάτασπρα γένεια του καὶ μίλησε ὡς τὸ τέλος τῆς νύχτας. Ὁ Ὑάκινθος δὲν κουνήθηκε καὶ δὲν κουράστηκε ν' ἀκούει. Ἀπ' ὅ,τι ἔμαθαν κατόπι μίλησε γιὰ ξένα μέρη, γιὰ χώρες ἀγνωστες καὶ γιὰ θαυματουργὰ πράγματα. Ἐμείνε τρεῖς μέρες καὶ κατέβηκε μαζί μὲ τὸν Ὑάκινθο σὲ πηγάδια βαθύτατα.

Ἡ Ροδοφυλλία καταράστηκε τὸ γερομάγο γιατί ὁ Ὑάκινθος φαίνονταν δεμένος στὰ λόγια του καὶ δὲν σκοτίζονταν πιά γιὰ τίποτε. Δὲ βασιτόταν πλέον. Τέλος πάντων ὁ ξένος ἀπομακρῦθηκε ἀλλ' ἄφησε στὸν Ὑάκινθο ἓνα βιβλιάρικι πού κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ διαβάσει. Ὁ Ὑάκινθος

τοῦ εἶχε δώσει φρούτα, ψωμί καὶ κρασί καὶ τὸν συνώδεψε πολὺ μακριὰ στὸ δρόμο. Γύρισε σκεφτικός κι' ἀρχίνησε μιὰ ζωὴ ὅλους διόλου νέα. Ἡ Ροδοφυλλιά ὑπέφερε σκληρὰ, γιατί ἀπὸ τὴ στιγμή ἐτούτη δὲν ἀνησύχησε πλέον γι' αὐτὴν κι' ἔμεινε κλειστός στὸν ἑαυτὸ του. Μιὰ μέρα ξαναγύρησε στὸ σπίτι καὶ θάλεγε ὅτι ξαναγεννήθηκε. Ἔπεσε στὴν ἀγκαλιά τῶν γονέων του κι' ἔκλαψε. — Πρέπει νὰ φύγω εἶπε ἢ θανατοουργή γιὰ τοῦ δάσους μ' ἔμαθε μὲ τί τρόπο θὰ ξαναβρῶ τὴν ὑγεία μου, πέταξε τὸ βιβλίον στίς φλόγες καὶ μὲ διέταξε νάρθω σ' ἐσὰς νὰ γυρέψω τὴν εὐλογία σας. Ἴσως ξανάρθω σὲ λιγάκι, ἴσως δὲ θὰ ξανάρθω ποτέ. Χαιρετίστε μου τὴ Ροδοφυλλιά. Ἦθελα νὰ τῆς μιλήσω. Δὲ ξέρω τί ἔχω, κάτι μὲ σκουντᾷ, ὅταν θέλω νὰ σκεφθῶ τις παλιές μέρες, ἰσχυρότερες σκέψεις ἔρχονται μπρὸς μου, ἢ ἡσυχία μου ἔφυγε ἢ καρδιά κ' ἢ ἀγάπη μαζί. Πρέπει τὰ πάω νὰ τις βρῶ.— Ἦθελά νὰ σὰς πῶ πού πάω ἀλλὰ κι' ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν τὸ ξέρω. Πηγαίνω ἐκεῖ ὅπου κατοικεῖ ἡ Μητέρα τῶν πραγμάτων, ἢ πελοφόρετη παρθένα. Γι' αὐτὴν πού φλογίζεται ἡ ψυχὴ μου. Χαίρετε. Τραβήχτηκε ἀπὸ τ' ἀγκαλιὰσματὰ τους κι' ἔφυγε. Οἱ γονεῖς του ἐθρήνησαν κι' ἔχισαν δάκρυα. Ἡ Ροδοφυλλιά κλείστηκε στὴν κάμαρά της κι' ἔκλαψε πικρά. Ὁ Ὑάκινθος ἀνάμεσα ἀπὸ κοιλάδες κι' ἐρημιές, χερμαίρους καὶ βουνά, βιάζονταν νὰ πάει πρὸς τὴν μυστηριακὴ γῆ. Πῶ-τῆσε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη, τοὺς βράχους καὶ τὰ δέντρα νὰ μάθει τὸ δρόμον πού ἔφερε στὴν Ἰσιδα, τὴν ἱερὴ θεά. Πολλὰ τὸν περιπαίζαν, ἄλλα σωμαίναν κι' ἀπὸ πονθὲνὰ δὲν μπόρεσε νὰ πάρει μιὰν ἀπάντηση. Στὴν ἀρχὴ πέ-ρασε ὕγιες κι' ἐρημιές γές. Καταχνιές καὶ σύννεφα τοῦ σφαλουούσαν τὸ δρόμον κ' οἱ τρικυμιές δὲν ἔπεφταν ποτέ. Κατόπι βρῆκε ἐρημιές ἀπεριόριστες ὅσο προχωροῦσε κ' ἡ ψυχὴ του μεταμορφόνονταν. Ὁ καιρὸς τοῦ ἐφαίνονταν πολὺς κι' ἢ ἑσωτερικὴ ἀνησυχία γαλήνεψε. Ἐγινε ἡρεμώτερος κ' ἢ δυνατὴ ἀγωνία πού τὸν ἔσπρωχνε μεταβάλλθηκε λίγο, λίγο σ' ἕναν κρυφὸ ἀλλὰ δυνατὸ πόθον στὸν ὅποιον ὅλη ἢ ψυχὴ του ἔλυονε. Θάλεγε ὅτι πολλὰ χρόνια ὕφθησε πίσω του. Τώρα οἱ σηματογραφεῖς ξαναγίνονταν πολυμορφότερες καὶ πλουσιώτερες, οἱ οὐρανοὶ χλιαρότεροι καὶ γαλανότεροι κ' οἱ δρόμοι ὀλιγώτερο σκληροί. Ἄσπρη πρασινοφ. ὄρετα τὸν καλοῦσαν στὴν πανέμορφη οἰκία

τους, ἀλλὰ δὲν καταλάβαινε τὴ γλώσσα τους. Ἐξὸν ἀπ' αὐτὸ δὲν φαίνονταν νῦχαν μιλῆσαι, κι' ὅμως γέμιζαν τὴν καρδιά του μὲ πράσινες θεωρίες καὶ μὲ κάποια οὐσία γαλήνια καὶ δροσερὴ. Ὅσο πήγαινε περισσότερο ψηλὰ ἀνέβαινε ὁ γλυκὸς αὐτὸς πόθος, καὶ τόσο περισσότερο ξεχειλισμένα ἀπὸ χυμὸ ἐπλάτυναν τὰ φύλλα. Τὰ πουλιὰ καὶ τὰ ζῶα γίνονται θορυβοδέστερα καὶ πλέον χαρωπά, οἱ καρποὶ βαλασμικώτεροι τὸ γαλαζωπὸ τ' οὐρανοῦ βάραινε, ὁ ἀέρας γένονταν θερμώτερος, κ' ἢ ἀγάπη του μαζί. Ὁ καιρὸς κυλοῦσε ὅσο πήγαινε γρηγορότερα, σὰ νὰ προαισθάνθηκε τὸ τέλος του. Μιὰ μέρα συναπάντησε μιὰ κρυσταλένια βρύση καὶ πλῆθος λουλουδιῶν στὸν κατήφορον κάποιου λόφου, κάτω ἀπ' τις σκοτεινές κολώνες, πού ἀνέβαιναν ὡς τὸν οὐρανόν. Τὸν χαιρέτησαν φιλικὰ μὲ λόγια πού ἤξερε.— «Ἀγαπημένοι πατριώτες, τοὺς εἶπε, πού θ' ἄβρω τὴν Ἅγια κατοικία τῆς Ἰσιδος; πρέπει νάμει ἐδῶ κοντὰ καὶ τὰ μέρη θὰ σὰς εἶναι περισσότερο ἀπ' ἐμὲ γνωστά.» — «Περνοῦμε μονάχα, ἀπήντησαν τὰ λουλούδια, μιὰ οἰκογένεια πνευμάτων ταξιδεύει καὶ τῆς ἐτοιμάζομαι τὸ δρόμον καὶ τὴ σκεπή. Ὡς τόσο περάσαμε ἀπὸ κάποια χώρα πού ἀκούσαμε νὰ λέν τὸνόμα σου. Ἀνέβα ψηλότερα, ἀπ' ἐκεῖ πού ἐρχόμαστε καὶ θὰ μάθεις περισσότερα.»

Τὰ λουλούδια κ' ἢ βρύση ξέσπασαν στὰ γέλια λέγοντας αὐτὰ τὰ λόγια, τοῦ πρόσφεραν μιὰ γουλιὰ δροσερὸ νερὸ καὶ πήραν τὸ δρόμον τους.

Ὁ Ὑάκινθος ἀκολούθησε τὴ συμβουλὴ τους, ξαναρώτησε ἀκόμη κι' ἔφθασε τέλος στὴν κατοικία αὐτὴ πού ἦταν κρυμμένη κάτω ἀπὸ φοινικιές καὶ ἄλλα πολύτιμα φυτὰ. Ἡ καρδιά του χτυποῦσε ἀπὸ κάποιον ἀπέραντο πόθον κ' ἢ γλυκότερη ἀγωνία τὸν ἔπιανε μπρὸς στὴν κατοικία αὐτὴ τῶν αἰωνίων αἰώνων. Ἀποκοιμήθηκε μέσα σὲ μιὰν οὐράνια, γιατί τὸνειρο μονάχα μποροῦσε νὰ τὸν φέρει στὰ ἅγια τῶν ἁγίων. Καὶ θανατοουργὰ στὸν ἦχον πανήδδης μουσικῆς καὶ μὲ σκοποὺς πού ἄλλαζαν, τὸνειρο τὸν ἔφερε μέσα ἀπὸ ἀμέτρητες σάλες γεμάτες ἀπὸ παράξενα πράγματα. Ὅλα τοῦ φαίνονταν γνωστά καὶ ὅμως σκεπασμένα μὲ μιὰν αἴγλη πού δὲν εἶχε ἰδεῖ ποτέ. Τότες χάθηκαν, σὰ ρουφηγμένα ἀπὸ τὸν ἀέρα, τὰ τελευταῖα ἴχνη τῆς γῆς κι' εὐρέθηκε μπρὸς στὴν οὐράνια παρθένα. Σήκωσε τὸ φωτεινὸ πέπλον καὶ... ἢ Ροδοφυλλιά ἔπεσε στὴν ἀγκαλιὰ του! Μιὰ μακρινὴ μου-

σική σκέπασε τὰ μυστικά τοῦ συναπαντήματος τῶν ἐραστῶν
καί τις ξομολόγησε τῆς ἀγάπης, καί ἀπομάκρυνε τοὺς ξέ-
νους ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ἐκστασης. Ὁ Ὑάκινθος ἔζησε ἀκόμη
πολλὰ χρόνια μὲ τὴ Ροδοφυλλιά, ἀνάμεσα στοὺς γονεῖς καί
τοὺς συντρόφους τῶν παιδιδιῶν του, καὶ ἀμέτρητα ἐγγονά-
κια εὐχαρίστησαν τὴ θαυματουργὴ γριούλα γιὰ τὶς συμβου-
λές της· γιατί σ' ἐκείνη τὴν ἐποχὴ οἱ ἄνθρωποι ἀκόμα εἶ-
χαν τόσα παιδιά, ὅσα ἤθελαν.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ + ΥΠΟ ΣΠΗ-
ΛΙΟΥ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗ+++

Στὰ στήθια εὐώδιαζε ἡ πνοή, παρθένα τοῦ ἔρωτά σου.
Κι' ἄκουε τὰ ρόδα μέλποντας στὶς φλέβες σου ἀρμονία
ὁ νέος Ρυθμὸς στὰ βάθη σου, ἡ ἀνέγγιχτη ὁμορφιά σου
τοῦ μυστικοῦ σου ἀνθόκηπου τερπνά ἀνθίζε στὰ μάτια.

Σκυμένη, ὡς τώρα, ἐρωτικά ἐχαμογέλα ἡ Μοῖρα
καὶ ὡσὰν σιαὶ στὴν ἐρημιὰ κινούσε πρὸς τὶς λίμνες
στράτα τὴ στράτα τ' ὄνειρο καὶ τότερνε ἡ πλημύρα
ποὺ ἀνάπνεαν στὰ στήθια σου τοῦ νέου ρυθμοῦ σου
[οἱ Ρίμες.

Στὴν ὄχτη ἐπερπάτει αὐγὴ, ροδοστεφάνωτη ὥρα,
καὶ γύρω οἱ κύκλοι φωτεινοὶ τοῦ ἡλίου ἀναστημένοι
μὲ θεία ἀστραπή ποὺ ἐμάρμαιραν τοῦ στήθους σου τὰ
[δώρα
τὰ χαμογέλια σου ἀνθίζαν μὲ ρόδα σὸν αἰθέρα.

Καὶ νὰ ὦ χαρά, τὰ βέλη εὐνῆς στὸ τόξο ἀράδα ἀπλώνεις
σκίψεις στὰ στήθια τῶν σκιῶν, τὰ ὄνειρα ποὺ ἐφτάσαν
στράτα τὴ στράτα μέλποντας, στὰ θεία καράβια ἀπάνου
στὴ λίμνη τὴ μαγευτικὴ ὅπου γοοῦν οἱ πόνοι.

Κ' ἐκεῖ ἐσημάδεις, Καλή, τὸν ἥσυχιο σου, ἀστοχία σου,
μέσα στὴ λίμνη κ' ἔσεισε τὰ θεία σου στήθια βέλος
καὶ τὰ νερά ἐκυμάτησαν πληγὴ τὸ κάθε κύμα
ρόδα καὶ ρόδα στοὺς ἀφρούς, ν' ἀνθοβολαίει τὸ μέλος.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ + ΥΠΟ
ΜΙΜΗ ΛΙΜΠΕΡΑΚΗ

Ἡ πρώτη ἀπὸ τὶς μικρὲς μελέτες μου γιὰ τὴν Τέχνη γε-
νικά, θέλησα νὰ ἀφιερωθῆ στοῦ μοναδικό καλλιτέχνη ποὺ ἔδω-
κε ἡ νέα Ἑλλάδα, ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ἀπόκτησε τὴν ἐλευτε-
ριά. Μοναδικό, γιατί κανένας οὔτε περπάτησε τὸ μεγάλο δρό-
μο πλάι τοῦ Γύζη ζητώντας τὰ μεγάλα δράματα — ἔστω καί
μὲ τὸ στανιό (ἂν αὐτὸ μπορεῖ σὲ μιὰ στιγμή νάνα δυνατὸ)—
οὔτε ἴσα μὲ τώρα ἄλλος παρουσιάστηκε ν' ἀκολουθήσει τὸ ἔρ-
γο του, ποὺ τόσα μεγάλα στοιχεῖα ἔχει καὶ ποὺ μέσα του
βρίσκεται ἡ ἰδέα μιᾶς νεοελληνικῆς Τέχνης. Λέω παραπάνου,
παγαίνοντας στοῦ συναπάντημα τῶν μεγάλων δραμάτων, βέ-
βαια, γιατί ὁ Γύζης ἀναζητώντας πάγαινε πολὺν καιρὸ, σχε-
δὸν ἔλη του τὴ ζωὴ καὶ μόλις στὸ τέλος τῆς ἐφτασὸς νὰ γενῆ
ἀργά λίγο, μὰ τελειωματικά ὁ ζωγράφος τῆς «Αποθέωσης
τῆς Μπαθάριας», τῆς «Ἀνοιξιάντικης συμφωνίας», τοῦ «Ὀλυμ-
πιονίκης», τοῦ «Πνεύματος ποὺ θρηνεῖ.» Ὁ Γύζης, ὅπως κάθε
καλλιτέχνης ποῖναι γιὰ νὰ ζήσει, πολὺ γρήγορα εἶδε πὼς ἡ
Ἑλλάδα, μὲ τὸ ἀνθρώπινο περιβάλλον της, γιὰ κάθε ἄλλο εἶ-
ναι, παρά γιὰ τὴν ἀνύψωση στὴ θέση του, κάθε ξεχωριστοῦ
τῆς παιδιοῦ, ποὺ φαίνεται καὶ ζητάει τὴν ἀγάπη γύρα του
γιὰ νὰ μπορέση νὰ νικήσῃ δίχως πολὺ πάλαιμα τὸν ἀγῶνα
τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Καὶ γι' αὐτὸ ζήτησε ἄλλου πρόσκαιρη
πατρίδα, ἔπου δυναμόνοντας νὰ γυρίσῃ στερωμένος πειὰ ἐδῶ,
φανερωμένος κ' ἴσως σ' ἐποχὴ ποὺ τὸ ἔθνος του νάνα σὲ κα-
τάσταση νὰ τὸν νοιώσει ἢ ἂν δέν εἶναι νὰ τὸ ἐτοιμάσῃ αὐ-
τόν γιὰ τὸ Μέλλον. Κι' ἔφυγε γιὰ τὸ Μόναχο. Καὶ τότες ἔ-
πως καὶ τώρα μεγάλῃ διδαχτήριου τῆς Τέχνης, μὲ τοὺς μεγάλ-
λους δασκάλους του, τὶς ἀσύγκριτες πινακοθήκες του, τὸν κο-
σμοπολιτισμὸ του, τόπος φημισμένος γιὰ τὴν ὑποδοχὴ ἐκεί-
νων ποὺ ταξιδεύουν ἀλάργ' ἀπ' τὶς χώρες τους, ζητώντας θρο-
φὴ πνευματικὰ καὶ γνωρίμια ἀδελφικῶν ψυχῶν. Πολωνέζοι,
διάφοροι σλαῖοι, ἀμερικανοί, κάναυ ἐκεῖ τὴ ζωὴ μιὰ γενικὴ
ἀδερφοσύνη κάτω ἀπ' τὴν προστασία τῆς Θεῆς Τέχνης, ὡς
ὅτου ἔρθει τοῦ καθενός ὁ καιρὸς καὶ νὰ εἰχτῆ ὁ ἀτομισμὸς

του και ξεχωρήσει, φανερόντας τή φυλή του, τά ιδανικά της, και δημιουργόντας τήν τεχνοτροπία του, σύμφωνα μέ τήν ιδιουσγγραφία της.

Είμαστε στήν εποχή πού ο Πιλότου και ή σχολή του Μονάχου είναι σ' όλη τή φανταχτερή δόξα της, 1854. Έποχή πού ανάδειξε μεγάλους τεχνίτες, κολορίστες πρώτης γραμμής. Η ιστορική ζωγραφική μέ τόν Πιλότου, — «Ο Σενί μπροστά στό σκοτωμένο Βαλλεινστάιν», «ο Νέρων στά έρεπία της Ρώμης», «ο Κολόμβος ανακαλύπτωντας τήν Άμερική» κ. ά. τ. άπόκτησε έργα μεγαλότατα. Άπ' τή σχολή του Πιλότου βγήκανε οι Λένπαχ, οι Κάουλμπαχ, Κέλλερ και οι πασίγνωστοι αλαδι Ματέικο, Μουνκάκου, Μπρόζικ, πού τούς έθρεψαν τά τρανά περασμένα των δουλωμένων πατριδων τους και ή άκοπη λαχτάρα τους, μέ τήν ξεχωριστήν εκείνην άνησυχία της φυλής τους, για τήν έλευτεριά. Μαζύ μέ τήν ήθογραφία, *Peinture du Genre* τίς μυθολογικές παράστασης, τίς ιστορικές πού διάφοροι καλλιτέχνες καλλιεργούν, (Μάκαρτ, Γκάμπριελ Μάξ, Μάρκ, ά.) αρχίζει αγάλια, αγάλια νά σιγοπνέει και τό μακρυνό άγεράκι, πού βορριάς ύστερα και φουρτούνα γίνηκεν και μάς έφερον όλύμπιους καθαλλάριδες τόν Άρνολντ Μπέκλιν, τόν Φράντς Στούκ, κυρίως αυτούς, και μαζύ τους και τούς άλλους στήν άκμή της άντρειωμένης εξέληξής τους, τό Λένμπαχ δηλαδή, τόν Άντόλφο Φόν Μέντζελ, τόν Κλίνγκερ και λοιπούς. Μαθητής του Πιλότου κι' ο Γύζης.

Άπ' τήν αρχή μάς δείχνεται ο μεγάλος σκεδιαστής στα έργα της πρώτης περιόδου, όλα έργα ήθογραφικά παρμένα άπ' τήν ελληνική ζωή, της πατρίδος του, της μικρής Άσίας ύστερα, της ζωής του Μονάχου. Όλα έργα καλά καμωμένα, σκεδιασμένα καθώς είπα, όσο πέρνει ώραία. Άλλά όχι και ξεχωριστά: άπειροι ζωγράφοι εργάζονταν όπως κι' ο Γύζης τότες στήν ίδια έκφανση της Τέχνης μέ ίδια *virtuosité* μπορώ νά πώ, κι' όλοι τους καλοί ήσαν *en métier*, αλλά κανένας δέν ξεχώριζε στή δημιουργική σύλληψη, άπ' αυτούς πού ήσαν της γραμμής του Γύζη. Ούτε τίποτα δείχνει άπ' τό Γύζη της τότε, τόν κατόπιν μουσικότατα έναρμονισμένο ζωγράφο, τόν ποιητή και τό μουσικό μαζύ, τόν συγγενεύοντα μέ τούς άγγλους προραφασίτες, — γι' αυτό παρακάτου, — κάπως μέ τόν Πουδς ντέ Σαβάν και έμως μένοντα κύριο ως τό τέλος της ελληνικής του φόρμας, πού άργά μέν τήν έμορφοποίησε, μά τέλεια. Μονάχα βρίσκει, εκτός του δυνατού σχεδίου, κάποιες

υπόσχες στα έξής έργα της δεύτερης εποχής: στήν «Τριλογία του Τάματος» και σε μία σπουδή κεφαλιού ενός ελληνόπουλου μούτσου. Ο Γύζης προχωρεί εργαζόμενος και ζητώντας πάντα τό κάτι εκείνο, πού ή άνεύρεσή του στό τέλος τόν θάμπωσε και τόν κούρασε, μά τόν παράγώρησε μαζύ. Κι' όσο προχωρεί, τόσο τό σκέδιο του λαβαίνει μορφή αρχαιώτερη, απλούστερη, αληθινώτερη, δηλαδή ελληνική. Πολλές σπουδές του, για τά μεγάλα του έργα, είναι πραγματικά δημιουργήματα. Κ' είναι μέν σωστό πώς κι' αυτός ακολουθεί τή γιγάντεια άνάδλεψη του έλβετου δασκάλου μέ τά γερμανικά ιδεώδη, πού Μπέκλιν λογιέται, και ήσκιώνεται κάτω άπ' τό δίσκο του μεγάλου Ήλιου, πάντα άργοπατώντας, μά στέρρεα, κάποτε προσπαθει ά λά Μπέκλιν νά εργαστή (Κένταυρος μ' έρωτα καθάλλα μέσ' σε νερά), μά βλέπει καλά πώς άλλου είναι ο δρόμος του, ο δρόμος πού θά βγάλει στό μέρος πού μέλλει ν' άντικρύσει τήν «άνουξιάτινην εκείνη συμφωνία» τό «λευκόν δράμα», και τήν αρχαιώτατην εκείνη πομπή, πού λέγεται «άποθέωση της Μπαθάριας». Ο Γύζης είναι τώρα πνεύμα πού άνήκει στήν τέχνη, πνεύμα μ' ελληνική μορφή.

Πρώτα πού παρουσιάζεται μέ νέα ιδανικά ο Γύζης είναι ή άγγελία, ή *Plakat* των γερμανών, ή *affiche* των γάλλων. Η άγγελία, μέ δύναμη κλασική, βγαλμένη άπ' τό κοντύλι του Γύζη. Κι' έχουμε τήν «Ιστορία» τήν «Άρμονία» τήν «Τέχνη», άλλες σε σχέδια, άλλες τελειωμένες. Η καλλιτεχνία της άγγελίας πού στα τελευταία χρόνια τέτοιο δρόμο ξεχωριστό πήρε στήν Τέχνη και μία μορφή της γίνηκε, και δείχτηκαν, σ' αυτή στή Γαλλία οι Στάϊνλεν, οι Μυσά, οι Κρασσέ και άλλοι, έχει τή δόξα της και στό Γύζη. Οι μορφές πού λαβαίνουν τά όνόματα Άρμονία, Τέχνη, Ιστορία, είναι βγαλμένες άπό κόσμους έσωτερικούς και μέ μάτια νοσταλγικά αυτές δραματικά ή άλλες, ξυπνώντας και γλαρίζοντας άπ' τήν άσπρη γαλήνη των έρθτων συντριμμάτων, διαλαλούν τή δύναμη του Καλού του αιώνιου, πού σταλμένοι άγγέλοι του είναι.

Κι' έχουμε τό Γύζη προσωπογράφο, μέ πορτραίτα της κ. Γύζη, των κοριτσιών του, μέ τό θαυμάσιο εκείνο πορτραίτο ενός γέρου, πού δείχνει πώς άν ήθελε ο καλλιτέχνης νά πάρη τό δρόμο του πορτραίτου μεγάλος κι' ίσοδύναμος, ίσως και μεγαλύτερος του Λένμπαχ θά γινότανε. Σ' ένα άπ' αυτά, στό πορτραίτο της Πηνελόπης, ο Γύζης φαίνεται πώς γνωρίζει πολύ καλά τήν τέχνη του έγγλέζου προραφασίτου του σερ

Ἔντουαρτ Μπέρν-Τζώνς. Τό ἔργο αὐτό μοιάζει τόσο πολύ μέ τή σπουδή τοῦ «ἀγγέλου τοῦ εὐαγγελισμοῦ» τοῦ μεγάλου δασκάλου τόσο ἡ τεχνική του εἶναι ἴδια, πού λαμβάνοντας κ' ὑπ' ὄψη τή βαθύτερη σκέψη τῶν ἰδανικῶν των καί τοῦ σημείου τῆς ὀρμητικότητός τους, (ὁ Μπέρν-Τζώνς τραβιέται τόσο ἀπ' τό Μπουτσεέλλι κί' ἀπ' τό Μαντένια, ὅσο κί' ἀπ' τά μάρμαρα τοῦ Ἐλγιν, πού καλά ἔχει σπουδάσει, δίχως ἐννοεῖται νά φτάσῃ στήν τελειότητα τῆς ἀρχαίας γραμμῆς καί τοῦ σχεδίου), πιστεύω πώς ὁ Ἕλληνας γνῶριζε καλά τόν ἐγγλέζο. Κί' ὁ ἕνας προσπαθεῖ νά ζωντανέψῃ τίς παραδόσεις τῆς πατρίδας του, πού κουρασμένες πιά καί ξετοπισμένες μέ μιὰ μοναδικιά ἀθρότη τίς φέρνει ξανά, ὁ ἄλλος, ὁ δικός μας, ἀδερφώνει τούς γίγαντας τῆς ἀρχαίας ὁμορφιάς μέ τά κάποια σιμώτερα πρός τήν ἐποχή μας ἀντρειωμένα ἰδανικά. Ὁ Μπέρν-Τζώνς δίνει ζωή στά πλάσματα πού μαραίνονται παράκαιρα γιατί ἀντίκρουσαν μονάχα τήν ἀσκημιὰ στήν πραγματικότητα, στά πλάσματα τῶν θρύλων πού ἑμορφοποίησαν οἱ Λακίστ, ὁ Τέννυσον, ὁ Σουϊνμπόρν, ὁ Κήτς. Ὁ Γύζης δίνει ζωή στοῦς ἀπόκοσμοις ἡσικιοῦς πού περνοῦν, σκεφτικοί κί' ὀνειροπλανημένοι, ἀπάνω ἀπ' τά αἱματοθαμένα χῶματα, ἀπ' τίς ρημασμένες κορφοῦλες, πού πρὶν ἀνθίζαν τ' ἀγριοβούλωνα, καί πού ἕμολογεῖ ὁ Σολωμός, μαζὺ ὁμως τοῦ ξανοίγουνται οἱ ἐλπίδες νέων ἀνατολῶν, πανηγυρικῶν ὄρθρων μέ κάλλη ἀλάλητα, καί κλαίει θρηγνώντας, ἐνῶ μαζὺ ἀναγαλλιᾶζει ἀπαντέχοντας. Κ' οἱ δύο τους, δίνουν στήν κοσμοπολιτική ἀδερφοσύνη τῶν συγγενῶν ψυχῶν τά χέρια τους, στόν ἀπειρόκαλλο τοιχογράφο τοῦ «Ἄλσους πού συχνάζουσι οἱ Μούσες» καί τῆς «Ζωῆς τῆς Ἁγίας Γενεθιέδης» στόν Πουδὶς ντὲ Σαβάν.

Ὁ Γύζης τῆς «Ἀνοιξιᾶτικῆς συμφωνίας» μοῦ θυμίζει τό Μπετχόθεν, μιὰ ἀποκαλυπτική αὐγή ὅπου μύρια πνεύματα ὁμοῦν τήν ὁμορφιά τῆς Ζωῆς, τῆς «Ἀποθέωσης τῆς Μπαθάριας» τῆς «Δόξας τῶν Γαρρῶν» τοῦ «Πνεύματος πού θρηγεῖ», τῶν «Πιστῶν» εἶναι ὁ Ἕλληνας ὁ ἐκλεχτός, πού ἐκτοπισθεῖς ἀπὸ τό ἐλεσινὸ περιβάλλον, τό γεμάτο ἄζωτο, εἰς τήν Γερμανία τῶν τελευταίων χρόνων, διεῖθε ἀπ' ἐκεῖ τήν Ἑλληνική ψυχή, τήν ἀνέδειξε, ἀναλωτή κί' αἰώνια, εἰς τά μεγάλα, ἐννοεῖται πλάνα τῆς Τέχνης, ἀφοῦ ὁμως τόν ἔθρεψεν ἡ νεώτερη Γερμανία....

ΠΑΛΙΑ ΖΟΥΓΡΑΦΙΑ + ΥΠΟ
ΚΛΗΜΗ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ

Τὸν περασμένο χειμῶνα πού ἦταν ἀκόμα στή ζωή, θυμοῦμαι πού μέ φώναξε μιὰ μέρα στή γωνιά τοῦ σοφᾶ πού κεντοῦσε κάπιο ἀρρωστημένο κέντημα καί μέ εἶπε μέ μιὰ φωνή τρεμουλιάρικη κοιτάζοντας ντροπαλά τό ἐργόχειρό της.

— Φαντάχτηκα πώς θά φύγω ἀφίνοντας τή ζωή μου στά μουσικά δαχτύλια σου κί' ἤθελα ν' ἀφήσω τήν τελευταία ἀπορία τῆς ζωῆς μου σέ κάπιο ὑφάδι παραπονιάρικο, πού θά κρεμάσεις σ' αὐτό τή θύμησή μου. Ἔλα δώσέ μου κάπιο θέμα πού νά τὸ κεντήσω μέ τά ξανθὰ μαλλιά μου, ἥλιους πού τάλεγες καί πέσαν τόσο μέ τήν ἀρρώστεια.

Ἐγὼ πού ἔχω ξεχάσει τό παρὸν σὸ παρελθὸν καί τό παρελθὸν σὸ παρὸν θυμήθηκα μιὰ ζουγραφιά σκονισμένη πού εἶχα σκοπὸ νά τῆς χαρίσω μέ μιὰν αἰσθηματικὴν ἀφιέρωση κί' ἀρχίνησα.

— Σ' ἕνα μέρος, πού δὲ θυμοῦμαι πλέον πού, ἔζησα μιὰ φορὰ κί' ἕναν καιρό. Ἐνα ἀρχίνισμα πράσινων συμφωνιῶν σὲ διπλὲς κορφοσειρὲς ὀτεφάνωνε τή γαλήνη τοῦ ἀνυπόπτεφτου χωριοῦ μέ σμαραγδένεις κορώνες χιμαιρικῶν ρηγμάτων. Καί στά πόδια του ἡ θάλασσα ἡ πρωτεϊκὴ πού ἔπερνε ἀπὸ τό στένωμα, τό δρόμο ποταμοῦ μέ τήν ὄψη πελώριου θαλάσσιου δράκοντος, πού στά δειλινὰ φάνταζε πώς φεύγει, ἐνῶ ἀστραφταν στή ράχη του τά πετράδινα λέπια, ἀπ' τή δύναμη τῶν θρύλων τοῦ τόπου ἐκείνου κί' ἀπ' τήν σπαρταριστὴν ὁμορφιά τῆς φύσεως — ἕνα λιμάνι τρα-

βιούνταν μέσα για να περιμαζέψει τ'ονειρό του, σάν κάτι ξεχασμένο από τόν άλλο κόσμο.

Ήταν καιρός πού ή όμορφιά του ήταν ζωή. Μά τώρα πολλές μέρες μνήσκει σκοτεινό και θολό σά θλιμένο, απ' τούς καπνούς τών μεγάλων βαποριών πού περνούν, και τίς μέρες πού δέ φυσάει ό άγέρας σχηματίζουν μιιά βαριά καταχνιά. Τίς μέρες αυτές οί χωριανοί, παλιοί θαλασινού έλοι τους, κλεισμένοι στά σπίτια τους τó ρίχτουν στό πιστό, για να ξεχάσουν τούς αγιάτρευτους καημούς τους. Κ' οί γυναίκες πάλι θυμοῦνται τά θαλασσοπνιγμένα τους παιδιά και τούς άντρες και κλαίνε.

Στά ήσυχα νερά τού λιμανιού άραδιάζονται τά κουρασμένα καράβια; τ' άχρησίμευτα.

Γιά τó χωριό αυτό πού έφυγαν ένας-ένας οί πλούσιοι κ' οί έμπόροι είναι τó μόνο στολίδι του ό περασμένος αυτός κόσμος τών ταξιδιών, όταν ύστερα από τή βροχή, άπλώνουν τόν πόθο τού ταξιδιού στά πανιά πού μπαλώθηκαν άδιαφόρετα.

Τ' άντικρινά δάση πού άλλοτες ξάπλωναν τή συμφωνιακή πρασινάδα τους, καλέστρα τών αρχαίων Νυμφών, άραιωμένα τώρα φαίνονται σάν ένας χορός ξημερωμένων Νεραίδων πού κατεβαίνουν στό γυαλό και γνέφουν τά κουρασμένα καράβια, νάρθουν να τίς πάρουν με τά γλάρινα πανιά, ξεχασμένες στά ξεχασμένα, για να φύγουν αφήνοντας τή θλίψη τού αγύριστου.

Μά εκείνα νωθρά, σιωπηλά, πού όνειρεύονται τά ήρωικά ταξίδια μ' άπλωμένα τά πανιά για να στεγνώσουν, λυώνουν κάτω απ' έναν πελώριο κρίνινο θάνατο.

Κι' έρχονται οί άνοιξες, έρχονται οί ζέφυροι, άνυπόπτεφτα με τó χορό τών ξανθών έρωτόπουλων και τó χορό τών Ωρών με τά χρυσά κρόταλα και πέρνουν

τή νύχτα τ' όνειροδαρμένα όμοιώματά τους, για να ταξιδέψουν στις χώρες τών όνείρων τους.

Κι' έρχονται οί μέρες τής βροχής, πότε βαριάς χωρίς σημασία, πότε θλιβερός, σά να ρυθμίζει τó φευγιό τών όνείρων πού βαρεθήκαμε πιά, πότε φέρνοντας μιάν άφάνταστην άράχνη λεπτότητα ήχων, σά να έπλεκε τή φευγαλέα ψυχή τους, για έναν άλλο κόσμο — παραδεισιακή βροχή.

Κ' οί Νεραίδες πιστεύοντας στις παράδοσες τών θαλασσιών αυτών ανθρώπων ήρθαν μιιά νύχτα να λύσουν τά καράβια για τά φεγγαρόλουστα ταξίδια, μά τά βρήκαν άκίνητα και βαριά σάν καρφωμένα, κι' όταν θέλησαν να τά σαλέψουν ξερχαβαλώθηκαν και ξεκλείδωσαν απ' έλους τούς άρμούς.

Οί άνθρωποι εκείνου τού χωριού, δέ ξέρω σέ ποιόν καιρό και πού, ύπακούοντας σέ μιάν έσωτερική πανάρχαιαν άνάγκη τής λατρείας τού ωραίου, έπερναν ένα, ένα κάθε χρόνο τ' άλλοτινά καράβια και τάκαιαν στις φωτιές τ' άι Γιαννιού.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΥΠΟ + ΦΡΑΝΣΙΣ ΖΑΜ

Ω φύλακα άγγελέ μου έσύ, πού σέ είχα παρατήσει για τ'όμορφο λευκό κορμί σάν πείκι πασχαλιών, είμαι μονάχος σήμερα, να, σφίξε μου τó χέρι.

Ω φύλακα άγγελέ μου έσύ, πού σέ είχα παρατήσει όταν ξεσπούσε ή ρώμη μου στó θεός τής χαράς μου, είμαι θλιμένος σήμερα, να, σφίξε μου τó χέρι.

Ω φύλακα άγγελέ μου έσύ, πού σέ είχα παρατήσει, όταν πατούσα σπάταλα τού δάσου τó χρυσάφι, σήμερα είμαι πάμπτωχος, να, σφίξε μου τó χέρι.

Ω φύλακα άγγελέ μου έσύ, πού σέ είχα παρατήσει, όταν νειρεύουμουν μπροστά στό χιόνι τών στεγών, δέν ξέρω πλέον να νειρευτώ, να, σφίξε μου τó χέρι.

Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος τοῦ
εἶναι οὐσιαστικώτερον
ἀπὸ τὴν ὑπόστασίν του.

Ἡ Νέα Φισιολογία.

Ἡ ἀγάπη εἶναι ἰσχυρότερη ἀπὸ τὸ θάνατο, εἶπεν ὁ Σόλομων, ναί, ἡ μυστικὴ δύναμις της εἶναι ἀπεριόριστη. Ἦταν μιὰ βραδιά φθινοπωρινή, τῶν τελευταίων αὐτῶν χρόνων, στὸ Παρίσι. Πρὸς τὴν σκοτεινὴν συνοικίαν τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ, τ' ἀμάξια ποὺ ἀναψάν τὰ φῶτα κυλούσαν βραδιάσμένα, ὕστερα ἀπ' τὴν ὥρα τοῦ Δάσους. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ στάθηκε μπρὸς στὸν πυλῶνα ἐνὸς ἀπέραντου ἀρχοντικοῦ μεγάρου, τριγυρισμένου μὲ κήπους παμπάλαιους· στὴν ἀψίδα ἦταν βαλμένος ὁ πέτρινος θυρεός, μὲ τὰ οἰκόσημα τῆς ἀρχαίας οἰκογενείας τῶν κόντηδων Ἀθόλ, τὰ ὅποια ἦταν ἀπὸ οὐρανὸ μὲ ἄστρο ὀλάργυρο καὶ τὸ ἔμβλημα «Pallida Victrix» κάτω ἀπ' τὴν κορώνα ἀνασηκωμένη μὲ γούνα νυφίτσας κατὰ τὸν πριγκηπικὸ σκοῦφο. Τὰ βαριὰ θυρόφυλλα ἀνοιξαν. Ἐνας ἄνθρωπος ἀπὲς τριάντα ἕως τριανταπέντε χρονῶ, μὲ πένθος, καὶ πρόσωπο θανατερὰ χλωμὸ κατέβηκε. Στὸ ἀνάδαθρο σιωπηλοὶ ὑπηρέτες σήκωναν λαμπάδες. Χωρὶς νὰ τοὺς διεῖ ἀνέβηκε τὰ σκαλοπάτια καὶ μπήκε μέσα. Ἦταν ὁ κόντης Ἀθόλ. Κλονιζόμενος ἀνέβηκε τὰ λευκὰ σκαλοπάτια ποὺ ἔφερναν στὴν κάμαρα ἐκείνην ὅπου τὸ πρῶν ἀκόμη εἶχε ξαπλώσει σένα βελούδινο φέρετρο καὶ σκεπάζει μὲ μενεξέδες σὲ κύματα μπατίστας, τὴν κυρὰ τῆς ἡδονῆς του, τὴ χλωμὴ γυναικούλα του, τὴ Βέρα, τὴν ἀπελπισία του.

Ψηλὰ ἡ γλυκιὰ θύρα στράφηκε ἀπάνω στὸ χαλί· σήκωσε τὸ καταπέτασμα. Ὅλα τὰ πράγματα ἦταν στὴ θέση τους, ὅπως τὰ εἶχε ἀφήσει ἡ κόντεσα τὴν παραμονή. Ὁ θάνατος, ξαφνικός, εἶχε κατακεραυνώσει. Τὴν τελευταία νύχτα ἡ πολυαγαπημένη του εἶχε λιγωθεί ἀπὸ χαρὲς τόσο βαθιές, ἦταν χαμένη σὲ σφιξίματα τόσο πανέμορφα, ποὺ ἡ καρδιά της κομματιασμένη ἀπὸ ἡδονὴ λιγοθύμησε. Τὰ χεῖλη της ξαφνικὰ μούσκεψαν ἀπὸ μιὰ θανάσιμη πορφύρα. Μόλις βρῆκε τὸν καιρὸ γὰ δώσει στὸν ἄνδρα της ἓνα φιλὶ ἀποχαιρετισμοῦ, χαμογελώντας, χωρὶς καμιὰ λέξη. Ἐπειτα οἱ μακριές βλεφαρίδες της, σὰν πέπλα θλίψης, χαμήλωσαν στὴν ὠραία νύχτα τῶν ματιῶν της. Ἡ δίχως ὄνομα μέρα πέρασε. Πρὸς τὸ μεσημέρι ὁ κόντης Ἀθόλ ὕστερα ἀπ' τὴ φρικώδη τελετὴ τῆς οἰκογενειακῆς κρύπτῆς, ἐξαπέστειλε στὸ κοιμητήριον τὴ μαύρη συνοδεία. Κατόπι ἀφοῦ ξανασφαλῆχθηκε μόνος μὲ τὴ σαβανωμένη μέσα στοὺς τέσσερις μαρμάρινους τοίχους σφάληξε τὴ σιδηρένια πόρτα τοῦ μαισωλείου. Ἀπάνω σένα τρίποδο ἔκαιε θυμίαμα, μπρὸς στὸ φέρετρο, ἓνα φωτοστέφανο ἀπὸ τὰ κερὰ στὸ προσκεφάλι τῆς πεθαμένης τὴν ἀχτίδιζε. Ἐκεῖνος ὄρθιος σκεφτικὸς μὲ μόνον τὸ αἶσθημα ἐνὸς φίλτρου δίχως ἐλπίδα ἔμεινε ἐκεῖ ὅλη τὴν ἡμέρα. Κατὰ τίς ἕξαι στὸ σούρουπο εἶχε βγεῖ ἀπὸ τὸν ἱερὸ τόπο. Σφαλώνοντας τὸ μνήμα εἶχε πάρει ἀπὸ τὴν κλειδαριὰ τὸ ἀσημένιο κλειδί, καὶ ἀνεβαίνοντας τὸ τελευταῖο σκαλοπάτι τοῦ κατωφλιοῦ, τῶριξε σιγὰ μέσα στὸ μνήμα. Τὸ τίναξε στὶς μέσα πλάκες ἀπὸ τὸ τριφύλλι ποὺ ἦταν ἀπάνω ἀπ' τὴ θύρα. Γιατί τάχα; Χωρὶς ἄλλο ὕστερα ἀπὸ κάπια μυστηριώδη ἀπόφαση, ποὺ πήρε γὰ νὰ μὴ ξανάρθει. Καὶ τώρα ξανάβλεπε τὴ χηρεμένη κάμαρα. Τὸ παράθυρο κάτω ἀπὸ τὰ πλούσια καταπετάσματα μόρι-

κου κασμιριού, κεντημένου με χρυσάφι, ήταν ανοιχτό·
μια τελευταία βραδινή αχτίνα φώτιζε σένα πλαίσιο
παλιού ξύλου το μεγάλο πορτραίτο της απεθαμένης.
Ο κόντης κύταξε, γύρω του, την έσθλητα ριχμένη
από την παραμονή σε μια πολυθρόνα· άπάνω
στήν έστία τα διαμαντικά ή τραχηλιά των μαρ-
γαριταριών ή βαντάλια της μισοσφαλιγμένη, τα
βαριά κανιά των μυρωδιών που **Αυτή** δεν θ' ανά-
πνεε πιά. Στο έβένινο κρεβάτι με τις στρυφογυριστές
κολώνες που έμεινε χαλασμένο, κοντά στο προσκέφα-
λο όπου ή θέση του λατρεμένου και θεϊκού κεφαλιού
ήταν φανερή ακόμα μες τις ταντέλες, είδε, το μαντη-
λάκι κοκκινισμένο με τις σταγόνες του αίματος, όπου
ή ψυχούλα της χτύπησε το φτερό μια στιγμή. Το
πιάνο ανοιχτό σήκωνε μια μελωδία άτελείωτη για
πάντα. Τα ινδικά λουλούδια που είχε δρέψει αυτή από
το θερμοκήπιο και που πέθαιναν μέσα σε παλιές σα-
ξωνικές ανθοδόχες, και στα πόδια του κρεβατιού ά-
πάνω σε μια μαύρη γούνα, οι μικρές παντούφλες από
ανατολίτικο βελούδο, άπάνω στις όποιες τ' ό γελαστό
έμβλημα της Βέρας άστραφτε κεντημένο με μαργα-
ριτάρια: **"Οποιος διεϊ τη Βέρα θά την αγαπήσει.**
Τα γυμνά πόδια της πολυαγάπητης έπαιξαν εκεί έ-
χτές το πρωϊ φιλημένα σε κάθε βήμα από το πούπου-
λο των κύκνων. Κι' εκεί, εκεί στη σκιά, το ρολόγι
του όποιου είχε σπάσει το μηχανήμα για να μη χτυ-
πήσει άλλες ώρες. Έτσι είχε φύγει!... **Που** λοιπόν!...
Νά ζήσει κανείς τόρα; για να κάμει τί;... Ήταν ά-
δύνατο, παράλογο. Και ό κόντης βυθίζονταν σε σκέ-
ψεις άγνωστες. Σκέπτονταν όλη την περασμένη ζωή.
Έξι μήνες είχαν περάσει από το γάμο αυτό. Δεν
ήταν στο έξωτερικό ότο χορό της προσβείας, που την
είχε διεϊ για πρώτη φορά; Και αυτήν την στιγμήν

την ξανάφερνε μπρός στα μάτια του πολλή ζωηρή. Του
έφαινονταν ν' αχτινοβολεί. Έκείνο το βράδυ τα βλέμ-
ματά τους άπαντήθηκαν αναγνωρίσθηκαν κατάθαθα,
της ίδιας φύσεως και μέλλοντας ν' αγαπηθούν για πάντα.

Τ' άπατηλά λόγια, τα χαμόγελα που παρατηρούν,
οι παρεισδύσεις, όλες οι δυσκολίες που φέρνει ό κόσμος
για ν' άργοπορήσει την αναπόφευκτη ευτυχία εκεί-
νων που άνήκει ό ένας του άλλου, είχαν χαθεί μπρός
στην ήσυχη βεβαιότητα που έλαβαν την ίδια στιγμή
ό ένας για τον άλλο.

Η Βέρα κουρασμένη από τις περιποιητικές άνοστιές
του κύκλου της, ήλθε σ' αυτόν από την πρώτην περι-
στασιν άντιλογίας άπλοποιώντας έτσι με έναν τρόπο
σεμνόν τα κοινά διαβήματα όπου χάνεται ό πολύτιμος
καιρός της ζωής.

Ω πόσο στα πρώτα λόγια οι μάταιες εκτίμησες των
άδιαφόρων γι' αυτούς τους φάνηκαν σαν πέταγμα νυ-
χτοπουλιών που γυρίζουν στη νύχτα.

Τι χαμόγελο άλλαξαν! τί άνέκφραστο άγκάλιασμα!
Κι' όμως οι φύσεις των ήταν αλήθεια, από τις πλέον
παράξενες! Ήταν δυό όντα προικισμένα με θαυμάσιες
αϊσθήσες, μα άποκλειστικά γήινες. Αι αϊσθήσεις παρα-
τείνονταν εντός των με μίαν έντασιν άνησυχητικήν.
Άπολησμονιούνταν σ' αυτές κ' οι ίδιοι δοκιμάζοντάς τες.
Άπεναντίας μερικές ιδέες, ή ιδέα της ψυχής π.χ. του
άπειρου, και του Θεού του ίδιου ακόμα, ήταν σαν σκε-
πασμένες στο νοϋ τους. Η πίστις μεγάλου αριθμού
ανθρώπων για τα υπερφυσικά ήταν γι' αυτούς ένα
θέμα άορίστων έκπλήξεων, γράμμα κλειστό για το
όποιο δεν σκοτίζονταν μήν έχοντας την ιδιότητα
να καταδικάσουν ή να δικαιώσουν. Έτσι άνα-
γνωρίζοντας ότι ό κόσμος τους ήταν ξένος άπομο-
νόθηκαν άμέσως ύστερα από την ένωσή τους, σ' αυ-

τὴ τὴν παλιὰ καὶ σκοτεινὴ κατοικία ὅπου ἡ πυκνά-
δα τῶν κήπων ἔσθυε τὸ θόρυβο ποὺ ἔρχονταν ἀπ'
ἔξω. Ἐκεῖ οἱ ἔρασταὶ σκεπάσθηκαν στὸν ὠκεανὸ τῶν
ἀποχαυνομένων καὶ διεφθαρμένων χαρῶν, ὅπου τὸ
πνεῦμα ἐνώνεται μὲ τὴν μυστηριώδη σάρκα.

Ἐξάντησαν τὴν ὁρμὴν τῶν πόθων των, τὰ φρικι-
άσματα καὶ τὶς σφοδρὲς τρυφερότητες. Κατήντησαν
ὁ χτύπος τοῦ εἶναι τους, ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου. Σ' αὐτοὺς
τὸ πνεῦμα διαπερνοῦσε τόσο καλὰ τὸ κορμὶ ποὺ οἱ
μορφές τους τοὺς ἐφαίνονταν πνευματικές, καὶ τὰ
φιλιὰ, φλογερὲς θελιές, τοὺς ἔδεναν σὲ μίαν ἰδανικὴν
χώνευσιν. Μακρὰ θάμβη! Ἄξαφνα ἡ γοητεία χαλνοῦσε,
τὸ τρομερὸ περιστατικὸ τοὺς χώριζε. Τὰ χέρια τους
εἶχαν ξεπλεχθεῖ, ποιά σκιά τὸν εἶχε πάρει τὴν ἀγαπη-
τὴ πεθαμένη του ;

Πεθαμένη! ὄχι. Μήπως ἡ ψυχὴ τῶν βιολιντσέλων
φεύγει στὴν κραυγὴν μιᾶς κόρδας ποὺ σπάνει ; Οἱ
ὥρες περνοῦσαν. Ἐβλεπεν ἀπὸ τὸ παράθυρο τὴν νύ-
χτα ποὺ περπατοῦσε στὸν οὐρανὸ κ' ἡ Νύχτα τοῦ
ἐφαίνονταν *προσωπικῆ*— τοῦ ἐφαίνονταν, σὰ βασι-
λισσα ποὺ περπατοῦσε μελαγχολικὴ στὴν ἐξορίαν καὶ
ἡ διαμαντένια πόρπη τῆς πένθιμης χλαμύδας τῆς, ἡ
Ἄφροδίτη, μονάχη ἀστραφτε ἀπάνω ἀπ' τὰ δένδρα
χαμένη στὸ βάθος τοῦ γαλαζώματος. Εἶναι ἡ Βέρα,
σκέφθηκε. Στ' ὄνομ' αὐτὸ ποὺ ἐπρόφερε πολὺ σιγὰ
ἀνατινάχθηκε σὰν ἄνθρωπος ποὺ ξυπνᾷ, ὕστερα στη-
λώνοντας τὸν ἑαυτὸ του κοίταξε γύρω του. Τὰ πράγματα
στὴν κάμαρα ἐφωτίζονταν τώρα ἀπ' ἓνα φῶς ὡς ἐ-
κείνη τὴν ὥρα ἀπροσδιόριστο, ἀπὸ τὸ φῶς μιᾶς καν-
τήλας ποὺ ἐγαλάζωνε τὸ σκότος καὶ ποὺ ἡ νύχτα, ποὺ
εἶχε ἀναθεῖ στὸν οὐρανὸ ἔκαμε νὰ φαίνεται, σὰν ἓνα
ἄλλο ἄστρο. Ἦταν ἡ κανδήλα μὲ μυρωδιὰ θυμιάματος
τοῦ εἰκονοστασίου, λειψανοθήκη οἰκογενεϊκῆ τῆς Βέ-

ρας. Τὸ τρίπτυχον ἐνὸς παλιοῦ πολύτιμου ξύλου ἡ-
ταν κρεμασμένο ἀπὸ τὸ ροῦσικο σπαρτόπλεγμά του,
ἀνάμεσα στὸν καθρέφτη καὶ τὴν εἰκόνα. Μιὰ χρυσὴ
ἀναλαμπὴ ἀπὸ μέσα ἔπεφτε τρέμοντας, στὸ περιδαίρειο
ἀνάμεσα στὰ διαμαντικὰ τῆς ἐστίας. Τὸ φωτιστέφανο τῆς
Παναγίας, μὲ ρούχα οὐράνια ἔλαμπε ροδισμένο μὲ τὸν
Βυζαντινὸ σταυρὸ τοῦ ὁποίου τὰ ἀπαλὰ καὶ κόκκινα
διαγράμματα λυωμένα στὶς ἀναλαμπές ἤσκαιναν μὲ
κάπια αἰμάτινη βαφὴ τὴν ἀνατολή, ἀναμμένην ἔτσι μὲ
μαργαριτάρια. Ἀπὸ τὰ παιδιάτικα χρόνια τῆς ἡ Βέρα
παραπονοῦνταν, γιὰ τὰ μεγάλα τῆς μάτια, τὸ μητρικὸ
καὶ τόσο ἀγνὸ πρόσωπο τῆς κληρονομικῆς Παναγίας
καὶ ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία μὴν μπορώντας νὰ τὴν ἀφιε-
ρῶσει παρὰ μίαν δεισιδαίμονα ἀγάπην τῆς τὴν προ-
σέφερε κάποτε ἀφελῆς, σκεφτικὰ, ὅταν περνοῦσε μπρὸς
ἀπ' τὴν καντήλα. Βλέποντάς τὴν ὁ κόντης, συγκινη-
μένος ἀπὸ θλιβερὲς ἀνάμνησες ἴσια μὲ τὰ πλεόν ἀπό-
κρυφα τῆς ψυχῆς, στηλώθηκε φύσηξε τὸ ἱερὸν φῶς
καὶ πασπατεύοντας στὸ σκότος ξάπλωσε τὸ χέρι σ'
ἓνα κουμπὶ κι' ἐχτύπησε. Ἐνας ὑπρέτης παρουσιά-
σθη, ἦταν ἓνας γέρος μαυροφορεμένος, κρατοῦσε μιὰ
λάμπα τὴν ἄφησε μπροστὰ στὸ πορτραῖτο τῆς κοντέ-
σας. Ὅταν γύρισε μὲ κάπιο ρῖγος δεισιδαίμονος τρό-
μου εἶδε τὸν κύριό του ὄρθιον νὰ χαμογελᾷ σὰν νὰ
μὴ εἶχε τίποτε συμβεῖ.— Ραϊμόνδε, εἶπεν, ἦσυχά ὁ κόν-
της, ἀπόψε εἴμαστε κατακουρασμένοι ἡ κοντέσα καὶ
ἐγὼ θὰ σερβίρεις τὸ δεῖπνο κατὰ τὶς δέκα. Ἀλήθεια,
ἀποφασίσαμε νὰ ἀπομονοθουῖμαι περισσότερο ἐδωπέρα
ἀπὸ αὐριο. Κανεὶς ἀπὸ τοὺς ὑπρέτας ἐκτὸς ἀπὸ σὲ
δὲν πρέπει νὰ μνήσκει, στὸ σπίτι, θὰ τοὺς δώσεις τρία
χρονιάτικα κι' ἄς φύγουν. Κατόπι θὰ βάλ्लεις τὴν
ἀμπάρα στὴν πόρτα, θ' ἀνάψεις τὶς λαμπάδες στὴν

τραπεζαρία· θά μᾶς εἶσαι ἀρκετός. Δὲν θά δεχόμεστε κανένα εἰς τὸ μέλλον.

Ὁ γέρος ἔτρεμε βλέποντάς τον προσεκτικά. Ὁ κόντης ἀναψε ἓνα τσιγάρο καὶ κατέβηκε στὸν κήπο. Ὁ ὑπηρετῆς σκέφθηκε στὴν ἀρχὴ ὅτι ἡ βαριά θλίψη πολὺ ἀπελπιστική, εἶχε ἀποπλανήσει τὸ πνεῦμα τοῦ κυρίου του. Τὸν γνόριζε ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια· κατάλαβε, ἀμέσως, ὅτι τὸ σκοντούφλημα ἐνὸς ξαφνικοῦ ξυπνήματος μποροῦσε νὰ ἦταν ἀπαίσιο στὸν ὑπνοβάτην αὐτόν. Τὸ καθήκον του πρῶτα, πρῶτα ἦταν νὰ σεβαστεῖ ἓνα τέτιο μυστικό. Χαμήλωσε τὸ κεφάλι, νὰ γένει ἀφοσιωμένος συνένοχος στὸ θρησκευτικὸ αὐτὸ ὄνειρο; Νὰ ὑπακούσει;... Νὰ ἐξακολουθεῖ νὰ τοῦς ὑπηρετεῖ χωρὶς νὰ λογαριάζει τὸ θάνατο;— Τί παράξενη ἰδέα... θά βαστοῦσε μιὰ νύχτα;... Αὔριο, αὔριο, ἀλοίμονο! *Α πὶς ἤξεύρει; ἴσως! Πρόθεσις ἱερὴ τὸ κάτω κάτω. Μὲ τί δικαίωμα, σκέπτονταν;... Βγήκε ἀπὸ τὴν κάμαρα, ἔκαμε τίς διαταγὰς κατὰ γράμμα καὶ τὴν ἴδια βραδιὰ ἡ ἀσυνήθιστη ὑπαρξὶς ἀρχίνησε. Ὁ λόγος ἦταν νὰ δημιουργηθεῖ μιὰ ἀλλόκοτη πλάνη. Ἡ στενοχώρια τῶν πρώτων μερῶν πέρασε εὐκολα. Ὁ Ραϊμόνδος στὴν ἀρχὴ μ' ἐκπληξὴ κατόπι μ' ἓνα εἶδος ὑποχωρήσεως καὶ στοργῆς εἶχε κατορθώσει νὰ φαίνεται τόσο φυσικός, πὺ πρὶν περάσουν ἀκόμη τρεῖς ἑβδομάδες αἰσθάνονταν κάποτε τὸν ἑαυτὸν τοῦ θύματος τῆς καλῆς του θελήσεως. Ἡ ὀπισθοβουλία ἔσβυσε. Κάποτε αἰσθανόμενος ἓνα εἶδος σκοτοδίνης εἶχε τὴν ἀνάγκη νὰ πεῖ ὅτι ἡ κοντέσα θετικὰ ἦταν πεθαμένη. *Αφινε τὸν ἑαυτὸ του σ' αὐτὸ τὸ πένθιμο παιχνίδι, καὶ ξεχνοῦσε κάθε στιγμὴ τὴν πραγματικότητα. Σὲ λίγο τοῦ ἐχρειάζονταν πολλὴ σκέψη γιὰ νὰ πείσθῃ καὶ νὰ πάρει ἀπάνω του. Κατάλαβε ὅτι στὸ τέλος θ' ἀφινε τὸν ἑαυτὸ του ὀλόκληρο στὸ φο-

βερὸ μαφνητισμὸ μὲ τὸν ὅποιον ὁ κόντης διαπερνοῦσε ἀγάλια ἀγάλια ὅλη τὴ γύρα τους ἀτμοσφαῖρα. Ἐφοβοῦνταν, ἓνας φόβος ἀπροσδιόριστος, γλυκός. Ὁ Ἄθλ τῷ ὄντι ζοῦσε μὴ ἔχαντας, ὅλους διόλου, συνείδηση τοῦ θανάτου τῆς πολυἀγαπημένης του.

Τὴν εὔρισκε πάντα μπροστὰ του· τόσο ἡ μορφὴ τῆς νέας ἦταν ἐνωμένη μὲ τὴ δική του. Πότε σὲ κάπιο πάγκο τοῦ κήπου, στὶς μέρες τοῦ ἡλίου, διάβαζε μεγαλόφωνα τὰ ποιήματα πὺ ἀγαποῦσε, πότε τὸ βράδυ κοντὰ στὴ φωτιά, τὰ δύο φλιτζάνια, τοῦ τσαγιοῦ ἀπάνω στὸ τραπεζάκι, μιλοῦσε μὲ τὴν πλάνη του, πὺ χαμογελοῦσε, καθήμενη, στὰ μάτια του, στὴν ἄλλη πολυθρόνα. Οἱ μέρες, οἱ νύχτες, οἱ ἑβδομάδες διάβαιναν. Οὔτ' ὁ ἓνας οὔτ' ὁ ἄλλος ἤξευρε τί ἐξεπλήρωνε. Καὶ παράξενα φαινόμενα συνέβαιναν τώρα ὅπου ἦταν δύσκολο νὰ ξεχωρίσουν τὸ μέρος ὅπου τὸ φαντασιώδες καὶ τὸ πραγματικὸν ἦταν ὅμοια. Κάπια παρουσία ἐκυμάτιζε στὸν ἀέρα. Μία μορφὴ προσπαθοῦσε νὰ διαφανεῖ, νὰ ὑφανθεῖ στὸ διάστημα τὸ ὅποιον εἶχε γένει ἀπροσδιόριστον. Ὁ Ἄθλ ζοῦσε διπλὰ σὰ φωτισμένος. Ἐνα πρόσωπο γλυκὸ καὶ χλωμὸ μισοειδομένο σὰν ἀστραπὴ ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν' ἀδύνατο κρούσιμο πιάνου ξαφνικό, ἓνα φιλι πὺ τὸν σφαλνοῦσε κάποτε τὸ στόμα τὴν ὥρα πὺ ἤθελε νὰ μιλήσει, ἡ συγγένεια τῶν *γυναικείων* σκέψεων πὺ ξεπνοῦσαν ἐντὸς του, ὡς ἀπάντησὴ σ' ἐκεῖνα πὺ ἔλεγε, ἓνα ξεδίπλωμα τοῦ ἑαυτοῦ του, τέτιου εἶδους πὺ αἰσθάνονταν σὰν μιὰ πάχνη ρευστή, τὸ πλανερὰ γλυκὸ μύρο τῆς ἀγαπημένης του σιμά του, καὶ τὴν νύχτα μεταξὺ ἀγρυπνίας καὶ ὕπνου λόγια ἀκουσμένα σιγὰ σιγὰ, ὅλα τὸν προμηνοῦσαν. Ἦταν μιὰ ἀρνησὴ τοῦ θανάτου ἀνεδασμένη τέλος σὲ μιὰ ἀγνώριστη δύναμη! Μιὰ φορὰ ὁ Ἄθλ τὴν αἰσθάνθηκε καὶ τὴν εἶδε τόσο

πολύ κοντά του, πού την πήρε στην αγκαλιά του, αλλά τὸ κίνημα αὐτὸ την ἔξαφάνισε.

— Παιδί, ἐψυθύρισε χαμογελώντας. Ξανακοιμήθηκε σὰν ἓνας ἐραστής καχιωμένος μὲ τὴ γελαστὴ καὶ νυσταγμένη ἐρωμένη του. Τὴν ἡμέρα τῆς γιορτῆς τῆς, ἔβαλλε ἀπὸ ἀστείότητα ἐν' ἀμάραντο στὴν ἀνθοδέσμη πού ἔρριξε στὸ προσκέφαλο τῆς Βέρας. — Ἄφου φαντάζεται πού εἶναι πεθαμένη, εἶπε. Χάρις στὴν βαθιὰ καὶ δυνατὴ θέληση τοῦ Ἄθλ ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ἀγάπη ἐπλαττε τὴν ζωὴν καὶ τὴν παρουσία τῆς γυναικὸς του στὸ ἐρημικὸ σπιτί, ἡ ὑπαρξὴ αὐτὴ κατήντησε μιὰ γοητεία πειστικὴ καὶ σκυθρωπὴ. — Κι' ὁ Ραϊμόνδος ὁ ἴδιος δὲν αἰσθάνονταν κανένα τρόμο, γιατί εἶχε συνηθίσει βαθμηδὸν στίς ἐντυπώσεις του. Μιὰ ἐσθήτα ἀπὸ μαῦρο βελουδο πού ἔβλεπε στὸ στρίψιμο κάποιου δρόμου, μιὰ φωνὴ γελαστὴ πού τὸν φώναζε στὸ σαλόνι, ἓνα χτύπημα κουδουνιοῦ τὸ πρῶτ' ἀπὸ τὸ ξύπνο του ὅπως ἄλλοτε, ἔλ' αὐτὰ τὰ εἶχε συνηθίσει· θάλεγε κανεὶς ὅτι ἡ νεκρὴ ἔπαιζε τὸ ἀόρατο σὰν ἓνα παιδί. Αἰσθάνονταν ὅτι ἀγαπιούντανε τόσο. Ἦταν πολὺ φυσικό.

Ἐνας χρόνος πέρασε.

Τὸ βράδι στὴν ἐπέτειο, ὁ κόντης καθήμενος κοντὰ στὴ φωτιὰ στὴν κάμαρα τῆς Βέρας, τῆς εἶχε τελειώσει τὸ διάβασμα ἑνὸς φλωρεντινοῦ μύθου... ὁ **Καλλίμαχος**. Σφάληξε τὸ βιβλίον κατόπι βάζοντας τὸ τσάι. — Γλυκιᾶ μου, εἶπε, θυμάσαι τὴν κοιλάδα τῶν ρόδων, τ' ἀκρογιαλίας τοῦ Λάν καὶ τὸ παλάτι τῶν τεσσάρων πύργων; αὐτὴ ἡ ἱστορία θὰ στὰ ξανάφερε στὸ νοῦ. Δὲν εἶναι ἔτσι; Σηκώθηκε καὶ στὸ γαλαζωπὸ καθρέφτη εἶδε πῶς ἦταν χλωμότερος ἀπ' ἄλλοτε. Πῆρε ἓνα βραχιόλι μαργαριταριῶν ἀπ' ἓνα ποτήρι καὶ κύτταξε τὰ μαργαριτάρια προσεκτικά. Ἡ Βέρα δὲν τὰ ἔβγαλε ἀπὸ τὸ χέρι τῆς

ἐδῶ καὶ λίγη ὥρα, πρὶν νὰ ξεντυθεῖ; Τὰ μαργαριτάρια ἦταν ἀκόμη χλιαρὰ καὶ ἡ λάμψη τους μετριασμένη σὰν ἀπὸ θερμὴ σαρκὸς. Καὶ τὸ ὀπάλλι τοῦ σιδηρικοῦ περιδεραιοῦ πού ἀγαποῦσε κι' ἐκεῖνο τῶμορφο στήθος τῆς Βέρας μέχρι χλωμάδας, ἀρωσιάρικα, στὸ χρυσὸ δικτυωτὸ του, ὅταν ἡ κοπελλιὰ τὸ ξεγοῦσε κάμποσον καιρὸ! Ἄλλοτε ἢ κοντέσσα ἀγαποῦσε γι' αὐτὴν τὴν αἰτία τὸ πιστὸ αὐτὸ διαμαντικὸ!... Ἀπόψε τὸ ὀπάλλι ἄστραφτε σὰνὰ τὸ εἶχε παρατήσει καὶ σὰνὰ τὸ περνοῦσε ἀκόμη ὁ ἔξοχος μαγνητισμὸς τῆς ὥραίας νεκρῆς. Ἀφίνοντας χάμω τὸ περιδέραιο καὶ τὸ ἀκριβὸν πετράδι ὁ κόντης ἀκούμδησε κατὰ τύχη τὸ μπατιστένιο μαντήλι τοῦ ὁποῖου οἱ αἰμάτινες σταλαγματιᾶς ἦταν ὑγρὲς καὶ κόκκινες σὰν γαρούφαλα ἐπάνω στὸ χιόνι!... Ἐκεῖ ἐπάνω στὸ πιάνο πῶς λοιπὸν εἶχε γυρίσει τὴν ὑστερὴν σελίδα τῆς ἀλλοτινῆς μελωδίας; Πῶς! Ἡ ἱερὴ καντήλα εἶχε ξανανάψει στὴ λειψανοθήκη! Ναι, ἡ χρυσὴ φλόγα τῆς φώτιζε μυστηριακὰ τὸ πρόσωπο τῆς Παναγιᾶς μὲ τὰ σφαληχτὰ μάτια. Καὶ τὰ λουλούδια αὐτὰ τὰ ἀνατολίτικα πού τὰ εἶχαν νωπὰ μαζωμένα κι' ἀνοίγαν ἐκεῖ στίς παλιᾶς Σαξωνικὲς ἀνθοδόχες, πῶς χέρι τὰ εἶχε βάλλει ἐκεῖ; Ἡ κάμαρα ἐφαίνονταν χαρούμενη καὶ προικισμένη μὲ ζωὴ μ' ἓναν τρόπο σημαντικώτερο καὶ δυνατότερο ἀπὸ τὰ συνειθισμένα. Ἀλλὰ τίποτε δὲν μπορούσε νὰ ἐκπλήξει τὸν κόντη. Αὐτὸ τοῦ ἐφαίνονταν τόσο φυσικὸ πού δὲν πρόσεξε ἀκόμη ὅτι ἡ ὥρα χτυποῦσε στὸ ρολόγι αὐτὸ πούχε σταθεῖ ἐδῶ κι' ἓνα χρόνο. Ὡς τόσο ἀπόψε θάλεγε ὅτι ἀπ' τὸ βάθος τοῦ σκότους, ἡ Βέρα προσπαθοῦσε λατρευτὰ νὰ ξαναγυρίσει στὴν κάμαρα ἐκείνη, πού ἦταν μυρωμένη ἀπὸ αὐτήν. Εἶχε ἀφήσει σ' αὐτήν τόσο ἀπὸ τὸ εἶναι τῆς. Ὅτι εἶχε σχηματίσει τὴν ὑπαρξὴ τῆς τὴν τραβοῦσε ἐκεῖ.

Ἡ γοητεία της κυμάτιζε αὐτοῦ, οἱ μακριᾶς ὀρμῆς ποῦ ἔκανε ἢ ἐρωτόπαθη ἐπιθυμία τοῦ ἀνδρός της, ἔπρεπε νὰ εἶχαν λύσει τὰ ἀόριστα δεσμὰ τοῦ Ἀόρατου γύρω της. Ἦταν χρειαζομένη ἐκεῖ. Ὅ,τι ἀγαποῦσε ἐκεῖ εὐρίσκονταν. Θὰ ἐπιθυμοῦσε νὰ ἔρθει νὰ χαμογελάσει ἀκόμη σ' αὐτὸ τὸ μυστηριώδικο καθρέφτη ὅπου τόσες φορὲς εἶχε θαυμάσει τὸ κρίνινο πρόσωπό της. Ἡ ἡμερὴ ἀποθαμένη, ἐκεῖ κάτω, εἶχε σκιρτήσει, βέβαια, μὲς τὶς μενεξέδες της κατω ἀπ' τὶς σβυσμένες λάμπες, ἢ θεϊκῶς νεκρῆ εἶχε ριγῆσει μέσα στὴν κρύπτη ὀλομόναχη βλέποντας τὸ ἀσημένιο κλειδί ριγμένο ἀπάνω στὶς πλάκες. Καὶ κείνη ἤθελε νάρθει σ' αὐτόν. Κι' ἢ θέλησή της χάνονταν στὴν ἰδέα τοῦ θυμιάματος καὶ τῆς μοναξιάς. Ὁ θάνατος εἶναι μιὰ περὶπτωση τελειωτικὴ γιὰ κείνους ποῦ ἐλπίζουν τὸν ἄλλο κόσμον· ἀλλὰ ὁ θάνατος κι' ὁ ἄλλος κόσμος κ' ἢ ζωὴ γι' αὐτὴν δὲν ἦταν τὸ ἀγκάλιασμά τους; Καὶ τὸ ἐρημικὸ φίλημα τοῦ ἀνδρός της τραβοῦσε τὰ χεῖλη της στὴ σκιά. Κι' ὁ περασμένος ἦχος τῶν μελωδιῶν, τὰ μεθυσμένα ἄλλοτινὰ λόγια, τὰ ὑφάσματα ποῦ σκέπαζαν τὸ κορμί της καὶ τοῦ ἔπερναν τὴ μυρωδιά, τὰ μαγικὰ αὐτὰ πετράδια ποῦ τὴν ἠθελαν στὴ θαμπὴ συμπάθειά τους — καὶ πρὸ πάντων ἢ ἄπειρη καὶ ἀπόλυτη ἐντύπωση τῆς παρουσίας της, γνῶμη ποῦ τὴν συμμερίζονταν κι' αὐτὰ τὰ πράγματα, ὅλα τὴν καλοῦσαν ἐκεῖ, τὴν τραβοῦσαν ἐκεῖ ἀπὸ τόσον καιρὸ, τόσο ἀκατανόητα, ποῦ γιατρεμένη τέλος ἀπὸ τὸν κοιμώμενο θάνατο. **αὐτὴ μόνη** ἔλειπε!

Ὡ, οἱ ἰδέες εἶναι ζωντανὰ ὄντα! Ὁ κόντης εἶχε σκάψει στὸν ἀγέρα τὴ μορφή τῆς ἀγάπης του καὶ ἔπρεπε νὰ γεμίσει μὲ τὸ μόνο ὄν ποῦ τοῦ ἦταν ὁμογενές, ἀλλιῶς ὁ κόσμος ἔπρεπε νὰ κρεμίσει. Ἡ ἐντύπωση πέρασε σ' αὐτὴν τὴ στιγμὴ τελειωτικὴ ἀ-

πλή, ἀπόλυτη, ὅτι αὐτὴ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐκεῖ, **στὴν κάμαρα**. Ἦταν γι' αὐτὸ τόσο ἤρεμα βέβαιος ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἴδια ὑπαρξή του, κι' ὅλα τὰ πράγματα γύρω του ἦταν γεμάτα ἀπὸ αὐτὴν τὴν πεποίθηση. Τὸ ἔδλεπε κανεὶς καλά. **Καὶ καθὼς μονάχα ἢ Βέρα ἔλειπε, ἢ ἴδια** χεροπιαστή, ἐξωτερικὴ ἔπρεπε νὰ βρεθεῖ ἐκεῖ καὶ τὸ μεγάλο Ὄνειρο τῆς Ζωῆς καὶ τοῦ Θανάτου, νὰ μισανόξει μιὰ στιγμὴ τὶς ἀπέραντες πόρτες του. Ὁ δρόμος τῆς ἀνάστασης εἶχε σταλεῖ ἀπ' τὴν πίστη ἴσια μ' αὐτὴν! Ἐνα δροσερὸ ξέσπασμα μουσικοῦ γέλιου φώτισε μὲ τὴ χαρὰ του τὸ νυφικὸ κρεβάτι, ὁ κόντης γύρισε. Καὶ κεῖ μπρὸς τὰ μάτια του, καμωμένη ἀπὸ θέληση καὶ ἐνθύμηση, ἀκουμπισμένη ρευστῆ στὸ μαξηλάρι τῶν ταντελῶν, μὲ τὸ χέρι της ὑποδοστάζοντας τὰ βαριὰ μαῦρα μαλλιά της, τὸ στόμα της ἠδονικῶς μισόσχιστο σ' ἓνα χαμόγελο παραδεισιαμένο ἀπὸ ἠδονές, ὡραία ποῦ σὲ πεθαίνει τέλος πάντων, ἢ κοντέσα Βέρα λίγο ἀποκοιμισμένη ἀκόμη. — Ρογῆρε, εἶπε, μὲ μιὰ φωνὴν ἀλαργινὴ. Ἦρθε σιμὰ της τὰ χεῖλη τους ἐνώθησαν σὲ μιὰ χαρὰ θεϊκῆ, ἀπολησμονιάραν, ἀπέθαντη! Καὶ κατάλαβαν τότε πραγματικὰ ποῦ ἦταν **ἓνα μονάχα ὄν**. Οἱ ὥρες μόλις ἄγγιξαν μ' ἓνα ξένο πέταμα τὴν ὑπαρξὴ αὐτὴ ὅπου ἐνώνονταν γιὰ πρώτη φορὰ ἢ γῆ μὲ τὸν οὐρανὸ. Ἄξαφνα ὁ κόντης Ἄθδλ ἀνατινάχθηκε, σὰ νὰ τοῦ ἦλθε μιὰ ἀνάμνηση ὀλέθρια. — Ἄ! τώρα θυμούμαι, εἶπε. Τί ἔχω λοιπὸν — ἀλλὰ ἐσὺ εἶσαι πεθαμένη. Τὴν ἴδια στιγμὴ σ' αὐτὸν τὸ λόγο, ἢ μυστικὴ καντήλα τοῦ εἰκονοστασίου ἔσβυσε. Τὸ χλωμὸ λίγο φῶς τῆς αὐγῆς, — μιᾶς αὐγῆς, κοινῆς, σταχτιᾶς καὶ βροχερῆς — διαπέρασε στὴν κάμαρα ἀνάμεσα ἀπ' τὸ ἀνοιγμα τῶν μπερτέδων. Τὰ κεριὰ χλώμαιναν κι' ἔσβυσαν ἀφίνοντας νὰ καπνίζουν δριμῶς τὰ κόκκινα φυτίλια τους, ἢ φωτιὰ

χάθηκε κάτω απ' ένα στρώμα ζεστής στάχτης· τὰ λουλούδια μαράθηκαν και ξεράθηκαν σὲ λίγες στιγμές, τὸ ἔκκρεμες τοῦ ρολογιοῦ ξαναπῆρε βαθμηδὸν τὴν ἀκίνησία του.

Ἡ **βεβαιότης** ὄλων τῶν πραγμάτων χάθηκε ἔξαφνα. Τὸ ὀπάλλι πεθαμένο δὲν ἔλαμπε πιά, οἱ αἱμάτινες σταλαγματιές εἶχαν μισοσβεστεῖ ἀπάνω στὴ μπατίστα κοντά της, και σβύνονται μέσα στ' ἀπελπισμένα χέρια του, ποὺ ἤθελαν μάταια νὰ τὴ σφίξουν ἀκόμα, ἢ ζωηρὴ και λευκὴ ὀπτασία γύρισε στὸν ἀέρα κι' ἐχάθηκε. Ἐνας ἀδύνατος στεναγμὸς ἀποχαριτισμοῦ εὐκρινῆς και μακρινὸς ἔφθασε ὡς τὴν ψυχὴ τοῦ Ρογήρου. Ὁ κόντης ἀναστηλώθηκε· εἶχε καταλάβει ὅτι ἦταν μονάχος. Τὸνειρό του διαλύθηκε μονομιᾶς· εἶχε σπάσει τὴ μαγνητικὴ κλωστή τοῦ ἀχτιδιωτοῦ νήματος, μὲ μιὰ μόνη λέξη.

Ἡ ἀτμοσφαῖρα τώρα ἦτανε τῶν πεθαμένων ἀτμοσφαῖρα. Ὅπως τὰ γιάλινα αὐτὰ δάκρυα ἐνωμένα παράλογα και ὅμως τόσο στερεὰ ποὺ μιὰ κοπανιὰ στὸ πυχτὸ μέρος τους δὲν θὰ τὰ τσάκιζε, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα πέφτουν σὲ μιὰ ξαφνικὴ και ἀνέγκιχτη σκόνη ἐὰν σπάσουν τὴν ἄκρια, λεπτότερη ἀπ' τὴ μύτη βελονιοῦ, ὅλα εἶχαν χαθεῖ.—Ἦ ψιθύρισε, τελείωσε λοιπὸν, χαμένη! ὀλομόναχη! Ποιὸς εἶν' ὁ δρόμος τώρα ποὺ θὰ μὲ φέρει ἴσια μὲ σέ; δείξε με τὸ δρόμο ποὺ μπορεῖ νὰ μὲ φέρει σὲ σέ! Ἄξαφνα, σὰ μιὰ ἀπάντηση, ἓνα πρᾶμα στραφτερὸ ἔπεσε ἀπ' τὴ νυφικὴ κλίνη μ' ἓνα μεταλλικὸ ἦχο, μιὰ ἀχτίνα τοῦ φρικτοῦ γήινου φωτὸς τὸ ἐφώτισε!... Ὁ παρατημένος ἔσκυψε, τῶπιασε κι' ἓνα χαμόγελο ὑπέροχο ἐφώτισε τὸ πρόσωπό του ἀναγνωρίζοντας τὸ πρᾶμα αὐτὸ· ἦταν τὸ κλειδὶ τοῦ τάφου.

Ο ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ + ΥΠΟ
Ν. ΑΜΟΥΡΓΙΑΝΟΥ ++

Ἦταν ἐκεῖ μπροστά μου ὁ θεόρατος πλάτανος μὲ τὴ βρυσούλα ἀπὸ κάτω, πῶχυνε ἄφθονο κι' ἀδιάκοπο τὸ νερὸ της και κελαρίζοντας πότιζε τὴν προκατακλυσμαία του ρίζα, τὴ γόνιμη ρίζα, πῶτρεφε πελώριο, τὸν ἀτελείωτο γέρικο κορμὸ μὲ τὰ μέτρητά του κλαδιὰ και τὸ πυκνὸ του φύλλωμα, ποὺ ἔδινε ἄσυλο σὲ χιλιάδες πουλιῶν και σκέπαζε τίς φωλλιές τῶν πελεκάνων.

Ἦταν ἐκεῖ μπροστά μου, ἀπάνω σὲ μιὰ διασταύρωση κλαδιῶν ὅπου εἶχε χτισμένη τὴ φωλιὰ του, κι' ὁ σκεπτικὸς, ὁ ρεμβαστὴς πελεκάνος, μὲ τὸ μάτι του καρφωμένο ἀπάνω στὸ ταῖρι του, ποὺ ζέσταινε τὰ τρία τους τ' αὐγά, ἀκίνητος στηλωμένος ἀπάνω στὰ μακρὰ του ποδάρια μὲ τὴ μύτη μισοκρυμμένη μέσα στὸ φταίρωμα τοῦ λαιμοῦ του, μελαγχολικὸς μέχρι θανάτου, σὰν νᾶχε πάρει ἀπόφαση πιά τὴν πίκρα τοῦ τρομεροῦ ἐκείνου τρίτου του αὐγοῦ.

Ἦταν ἐκεῖ μπροστά μου και τὸ χάνι μὲ τὴ γόνιμή του τὴ βρῶμα και τὴν ἀτέλειωτή του, ποὺ ξεπερνοῦσε τὴ στέγη τὸ κτήριο δυσανάλογα και σχηματίζε σκεπασμένη στοά. Καὶ τὸ ἀπαραίτητο πεταλάδικο πλάι και ὁ εὐρύχωρος καφενὸς παρέκει, μὲ τοὺς φαρδουὸς σοφάδες και λίγσ λοξὰ τὸ μπακάλικο και τὸ μαγεριὸ και γύρω-γύρω τὸ χωριὸ μὲ τὰ ταπεινά του σπητάκια, κάπου καμιά τριανταριά, και στὸ πλάι ὁ ποταμὸς και στὸ βάθος ἡ λίμνη και πῶ ἐκεῖ ἡ ἀπέραντη θάλασσα κι' ἀπὸ πάνω ἡ νυστάλα τοῦ μονότονα καθαροῦ και ἠλιοπλημμυρισμένου οὐρανοῦ και τῆς ἀτέλειωτης πολυλογίας τῶν πουλιῶν.

Ήταν εκεί μπροστά μου, σαυτὸν τὸν τόπο ποὺ βρέθηκα ἄξαφνα πλανεμένος χωρὶς νὰ ξέρω τὸνομά του, γιὰ πρώτη φορὰ ὕστερα ἀπὸ εἰκοσιπέντε χρόνια ποῦμαι στὴν Πόλη, ὅλα αὐτὰ τὰ ἄψυχα καὶ τὰ ζωντανὰ πράγματα κ' ἓνα σωρὸ ἄλλα ἀόρατα κ' ἀόριστα ποὺ πλημμυροῦσαν τὸ νοῦ καὶ τὴ φαντασία μου καὶ ξυπνοῦσαν λίγο λίγο τὸ μνημονικό μου τὸ κουρασμένο καὶ μὲ φαίνονταν πῶς ὅλα αὐτά, μὰ πρὸ πάντων τὸν πλάτανο καὶ τὸν πελεκάνο, πῶς τὸν εἶδα κ' ἄλλοτε ὀλοζώντανο μὰ τὸ σαστισμένο μου ἀπ' αὐτὴ τὴ συνάντηση μνημονικό δὲν μπορούσε νὰ πῆ τὸ ποῦ καὶ τὸ πότε.

Κάθησα στὸν καφενέ, κατάντυκρα στὸ γεροπλάτανο καὶ ρώτησα τοῦ παιδιοῦ ποῦλθε νὰ μὲ χαιρετήση τὸ καλῶς ὦρησα, τὸνομα τοῦ χωριοῦ...

Εἶδα ἐκεῖ μπροστά μου σφαλώνοντας τὰ μάτια μιὰ μπρίσκα, στρωμένη μὲ κρεβατοστρώματα παχυὰ καὶ μὲ προσκέφαλα. Στὸ βάθος τῆ μάνας μου, νέα ἀκόμα, μὲ θολωμένα ἀπ' τὰ δάκρυα μάτια καὶ στὴν ἀγκυαλιά τῆ μικρότερῆ μας ἀδελφή, πολὺ ἄρρωστη, τόσο ἄρρωστη ποὺ δὲν τῆς ἔδιναν πιά γιαιτρικά, κ' ὅλοι εἶχαν χαμένη τὴν ἐλπίδα. Ἐγὼ κ' ἡ ἄλλη μου ἡ ἀδελφή, μικρὰ παιδιὰ ἀμέριμνα κ' ἄξερα ἀπὸ λύπη διασκεδάσαμε βλέποντας τὸν θεόρατο πλάτανο τὴν ἄφθονη βρύση καὶ τὰ παράξενα ἐκεῖνα πουλιὰ μὲ τὰ μακρυὰ τὰ πουδάρια καὶ τὴ μακρυὰ τὴ μύτη.

Τί ἀλλόκοτα ποὺ κύτταζαν τὰ πουλιὰ ἐκεῖνα ! . . .

Ὁ ἀμαξᾶς πότισε τ'ἀλογά του, μὰ δὲν ξεκινούσαμε. Περιμέναμε, κάτι ποὺ δὲν ἦταν ὡς φαίνεται πολὺ μακρυὰ. Κρότος ἀκούονταν μεταλλικός, βαρὺς ἀπὸ λίγη ὕρα. Ήταν τὸ πυροβολικό ποὺ πλησίαζε.

Ἐάφνου ἀπάνω ἀπὸ ἓνα πελώριο κόκκινο ἄλογο ἔσχυψε μέσ' στὸ ἀμάξι μας ἓνας νέος ἀξιωματικός,

λαμπρὸς μέσα στὴν κατασκοπισμένη στολή κ' ὠραῖος ἀν καὶ πολὺ ἠλιοκαμένος.

Ήταν ὁ πατέρας.

Μὰς χάριδεψε ὅλους μὲ τὸ λυπημένο καὶ ἀγαθὸ του βλέμμα καὶ μὲ τὴ φωνή του, ποὺ δὲν ἔτρεμε μὰ ποὺ εἶχε κάτι νότες ποὺ ξέσχιζαν τὴν καρδιά, ρώτησε τῆς μητέρας.

— Ζῆ ἀκόμα ;

— Ὁ Θεὸς εἶναι μεγάλος ἰατρὲ μου . . .

Ἀπάντησεν ἐκεῖνη.

Ἄνοιξα τὰ μάτια κ' εἶδα ἀντίκρυ μου ἀπάνω ἀπ' τὴ φωλιά του, τὸν πελεκάνο, τὸν μελαγχολικό, τὸν σκεπτικό, τὸν ρεμβαστὴ πελεκάνο, μὲ τὸ μάτι σηλωμένο ἐπάνω στὸ ταῖρι του ποὺ ζέσταινε ταῦγά τους τὰ τρία τους ταῦγά, κ' ἔλεγες πῶς τόχε πάρει πιά ὅλως διόλου ἀπόφαση, κ' ἦταν ἔτοιμος νὰ ξεσκίση τὰ σπλάχνα του καὶ νὰ γκρεμίση ἔξω ἀπ' τὴ φωλιά τὸ περιττὸ προῖον τοῦ τρομεροῦ τοῦ τρίτου ἐκείνου αὐγοῦ !

ΜΑΣ ΧΩΡΙΖΟΥΝ + ΥΠΟ
ΑΧΙΛΛΕΑ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

— Μιὰ βορεινὴ πνοὴ ἔρχεται κὶ ἀνατριχιάζω σύσσωμος. Λύπη νοιώθω τριγύρω μου καὶ θάνατο.

— Εἶν' τοῦ χυνόπωρου τὸ χαιρέτισμα ἢ βορεινὴ πνοὴ κ' ἡ λύπη ποὺ σὲ τριγυρνᾷ ἢ καθημερινὴ θροφή τοῦ κόσμου.

— Καὶ ὁμως διές, οἱ κάμποι πῶς πρασινίσανε, σκορποῦνε, θαρρεῖς, τοῦ Μάη τίς λουλουδένιες μυρωδιές...

— Δὲν εἶνε ζωὴ αὐτό, εἶναι τοῦ ἀρρώστου οἱ τελευταῖες ἀναλαμπές.

— Ὁ χρυσὸς μάγος λούζει μὲ τίς ἀχτίδες του τὴν περίλυπη ψυχὴ μου κὶ ἓνα σύννεφο, σὰ μαῦρο σάβα-

νο, τήνε σφίγγει, ὦ πόσο σφιχτὰ τήνε σφίγγει, καὶ
θαρρεῖς, τήν κατεβάζει στὰ κρύα τάρταρα.... Ἐἶναι
ἀλήθεια πὼς ὑπάρχουνε στιγμὲς ἀνεξήγητες;..

— Ἐἶναι ἀλήθεια πὼς δὲν ὑπάρχουνε στιγμὲς ἐξη-
γημένες.

— Μαυρίλα σκεπάζει τὰ μάτια μου κ' ἡ καρδιά
μου σφίγγει. Πάσχω σήμερα. Δὲ νοιώθω τὴ χαρὰ. Ἐσὺ
τὴ νοιώθεις; Δὲ λαχταρᾷ στὰ στήθεια σου βαρεῖα θλί-
ψη;

— Ἐγὼ τίποτα δὲ νοιώθω, γιατί ἔγὼ εἶμαι ἡ πί-
κρα, ἔγὼ εἶμα κι' ἡ χαρὰ.

— Μιὰ σκιὰ μὲ μαῦρες ἀχτίδες... Διέ, διέ, πὼς σέρ-
πει στὴ μαλακὴ γαλήνη τῆς φύσης... ὦ πὼς μὲ λαχ-
ταρᾷ ὁ φόβος! Σέρπει, σέρπει καὶ μὲ τίς δηλητηρια-
σμένες ἀχτίδες τῆς, δὲν εἶναι δηλητηριασμένες; προσ-
παθεῖ νὰ πιάσῃ τὴν παρθένα... Μὴν τὴν ἀφίνης.

— Δὲν μπορῶ.

— Κι ἄλλες σκιὲς ἔρχονται, νάτες, νάτες... καὶ το-
νίζουν ἀρμονικοὺς σκοποὺς, χορέδουνε χοροὺς χαρᾶς
κι ἀκούονται γέλοια. ὦ! πὼς μοῦ πιέζουν τὴν πε-
ρίλυπη ψυχὴ μου. Ἐἶναι περίλυπη ἡ ψυχὴ μου.

— Πεπρωμένο, πεπρωμένο!

— Στεφάνια γάμου βαστοῦνε. Τῆς παρθένας ἡ
μορφὴ σκυθρωπάζει. Τί, μήπως εἶναι δάκρια τὰ μαρ-
γαριταρένια ἐκεῖνα στρογγυλά, ποῦ λάμπουνε στὰ μά-
τια τῆς;

— Ἐἶναι δάκρια...

— Νοιώθω τὸ μῦρος ποῦ χύνουνε. Μιὰ χαρὰ μοῦ
προξενοῦν. Ἡ ψυχὴ μου στέκεται περήφανη. Ὀλύμπιο
κάλλος τήνε περιλούζει... Ὀνειρέδουμαι; Ρίχεται
θερμὰ στὴν ἀγκαλιά μου κι ἀπ' τὸ στήθος τῆς λόγια
βαθειοῦ παράπονου βγαίνουν.

ὦ πὼς μὲ σφίγγει! Ποθητὸ σφίξιμο.. Μπαίνω σ'
ἓνα παραδεισένιο κόσμο... Οἱ φαλμουδιὲς ποῦ ἀκούω
δὲν εἶναι νεκρώσιμες...

Ἡ ἔνωσή μας ἀπέραντη εἶναι. Ἐς λουλουδίση ἡ
φύση ἀκόμη μιὰ φορά, ἄς τονίσουν τὰ πουλιὰ τραγού-
δια χαρᾶς, τῆς ἀπέραντης χαρᾶς μου....

— Στάσου!

— Ἡ ζωὴ γελᾷ κι ἡ χαρὰ παίζει καὶ συμπλέ-
κονται κ' οἱ δυὸ σὲ θεῖους κι' ἀρμονικοὺς χοροὺς...
Καὶ μένα μ' ἀρέσουνε τὰ ξεφαντώματα.

— Στάσου!

— ...

— Ἐτσι τὰ δάκρια θὰ εἶναι πιὸ πικρά... Ἡ μεγά-
λη ψευτιά φέρνει τὴ μεγάλη ἀλήθεια... Μὴ σκου-
πίξῃς τὰ δάκρια σου κι' ἀφήσῃς τὴ ψυχὴ σου νὰ χυθῇ
στὴ λύπη... Κλάψε!

ΕΔΓΑΡ ΠΟΕ + Η ΥΠΝΙΑΡΑ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Α. ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΥ

Τὰ μεσάνυχτα, στὸν Ἰούνιο μῆνα βρίσκομαι κάτω
ἀπ' τὴ μυστικὴ Σελήνη. Ἐνας ἀφιονισμένος ἀχνός, θο-
λός, ὀργρὸς ἀναδύεται ἔξω ἀπ' τὸ χρυσὸ τῆς γύρο καὶ
ἤσυχρα ἀποσταλάζοντας σταγόνα πρὸς σταγόνα στὴν
ἤσυχρη βουνοκορφὴ γλυστρᾷ μὲ ναρκωμὸ καὶ μουσι-
κὴ ἀνάμεσα ἀπ' τὴν παγκόσμια κοιλάδα.. Τὸ δενδρο-
λίβανο ὑποκλίνεται στὸν τάφο, τὸ κρίνο πλέει στὸ
κύμα, περιτυλίζοντας μὲ πάχνη τὸ στήθος τῆς ἡ
φθορὰ στοιβάζεται στὴν ἀνάπαυση. Παρόμοια μὲ τὴ
λήθη, διέτε, ἡ λίμνη φαίνεται ν' ἀπολαμβάνει ἓναν
ὕπνο συνειδητὸ καὶ γιὰ τὸν κόσμο δὲν θὰ ξυπνοῦσε.
Κάθε ὁμορφιὰ κοιμάται κι' ἀναπαύεται, τὸ παράθυρο
τῆς ἀνοιχτὸ πρὸς τὸν οὐρανὸ, ἡ Ρήνη μὲ τίς μοί-
ρες τῆς!

ὦ περιλαμπρὴ κυρά, ἀληθινὰ τὸ παράθυρο αὐτὸ
εἶναι ἀνοιχτὸ στὴ νύχτα; Οἱ σερπετοὶ ἀγέριδες πέφ-
τουν ἀπ' τίς δεντροκορφές γελαστὰ ἀνάμεσα ἀπ' τὰ
παραθυρόφυλλα, οἱ ἀσώματοι ἀγέριδες, μαγικὸ κοπά-
δι, πετοῦν μέσα κι' ὄξω ἀπ' τὴν κάμαρη καὶ κουνοῦν

τοὺς μπερτέδες τοῦ κουδούκλιου, τόσο ἀπότωμα τόσο φοβερὰ ἀπάνω ἀπ' τὰ σφαλιγμένα κροσάτα βλέφαρα ὅπου ἡ ψυχὴ σου μνήσκει κρυμμένη πού στο μάκρος τοῦ πατώματος καὶ στο ἀρχίνισμα τοῦ τοίχου σὰν φαντάσματα σηκώνεται καὶ πέφτει ὁ ἥσκιος. Ὡ ἀγαπητὴ κυρά, δὲ φοβᾶσαι; γιατί καὶ σὰν τί νὰ ὄνειρεῦσαι τώρα ἐδῶ; Βέβαια, θὰ ἦρθες ἀπὸ τίς μακρινές θάλασσες, θαῦμα γιὰ τὰ δένδρα τῶν κήπων αὐτῶν. Παράξενη εἶναι ἡ χλωμάδα σου, παράξενη εἶναι ἡ φορεσιά σου! ἀπ' ὅλα πὺδ παράξενο τὸ μάκρος τῶν μαλλιῶν σου, κι' ὅλη αὐτὴ ἡ πανηγυρικὴ σιωπὴ!

Ἡ κυρὰ κοιμάται! Ὡ μακάρι ὁ ὕπνος της, πού παρατείνεται νᾶναι καὶ βαθύς. Ὁ οὐρανὸς νὰ τὴν ἔχει στὴν ἄγια σκέπη του. Ἡ σάλα ν' ἀλλάξει σὲ μιὰν ἀγιώτερη, τὸ στρῶμα αὐτὸ σὲ μελαγχολικώτερο, παρακαλῶ τὸν Θεὸ νᾶναι ξαπλωμένη γιὰ πάντα χωρὶς ν' ἀνοίξει τὰ μάτια της ἐνῶ θὰ φύγουν τὰ φαντάσματα μὲ τίς θαμπές πτυχές. Ἀγάπη μου, κοιμάται, ὦ μακάρι ὁ ὕπνος της ὅπως παρατείνεται νᾶναι καὶ βαθύς.

Καὶ σιγὰ σιγὰ γύρω της νὰ σέρπουν τὰ σκουλήκια. Μακρυὰ στο δάσος στο σκοτεινὸ καὶ γέρικο ὅπου ἀνοίγει γι' αὐτὴν κάπια ὑψηλὴ κρύπτη, κάπια κρύπτη πού συχνὰ σκέπασε τὰ μαῦρα φτερὰ τῶν κινουμένων πλαισιωμάτων της, θριαμβευτικὴ, ἀπάνω στὰ καταπετάσματα σημαδιασμένα ἀπὸ τίς θανές της μεγάλης οἰκογένειάς της, κάπιο μνῆμα παράμερο, μοναχικὸ, στὴ θύρα τοῦ ὁποίου ἔρριξε στὰ νιάτα της πολλὲς πέτρες ἀνεργές — κάπιος τάφος πού ὄξω ἀπ' τὴν ἡγερὴ θύρα του δὲν θὰ κάνει πλέον νὰ βγαίνει ὁ ἀντίλαλος, γιὰ νὰ σκεφθεῖ τρέμοντας, φτωχὸ παιδί της ἀμαρτίας, ὅτι ἦταν οἱ νεκροὶ πού στέναζαν ἀπὸ μέσα.



ΤΑ ΤΡΙΑ ΦΙΛΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ. —

Τὰ Τρία φίλια εἶναι ἔργα λυρικό-δραματικὸ βγαλμένο ἀπὸ τὴ φαντασία τοῦ συγγραφέα του. Παραστάθηκε δύο φορές ἀπὸ τὸ θίασο τῆς Κοτοπούλη ἡ ὁποία ἔδωσε ὅλη της τὴν τέχνη γιὰ νὰ τὸ ἀναδείξει στὴ σκηνή. Τὸ ἔργο ἄρεσε σὲ μερικοὺς ἐκκεντρικοὺς. Γιὰ τὸ πολὺ κοινὸ καὶ γιὰ κείνους πού νοιῶθουν ἀπὸ θέατρο ἀπότυχε.

Ὁ λυρισμὸς τοῦ ἔργου εἶναι κοινός, φλύαρος καὶ πολλάκις χυδαῖος. Τὸ δραματικὸ του μέρος ἐντελῶς ἀψυχολόγητο, ἀπίθανο καὶ παράξενο. Ὡς θέατρο εἶναι ἀτεχνο καὶ σχεδὸν ἀντιπαθητικὸ. Στὴν πρώτη πράξη κουράζει, στὴ δεύτερη ξιππάζει, στὴν τρίτη κτυπᾶ στὰ νέβρα.

Ἡ πρώτη πράξη σύγκειται ἀπὸ ἓνα ἀτέλειωτο διάλογο δύο φιλενάδων συμμαθητριῶν, τῆς Δόρας καὶ τῆς Λιάνας πού μπόρουσε νὰ εἶναι κατὰ τὰ τρία τέταρτα μικρότερος, καὶ ἀπὸ μιὰ ἐρωτικὴ συνάντηση τῆς Δόρας μὲ τὸν ἀγαπητικὸ της Φαίδωνα κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ φιλήματα πέρνουν καὶ δίνουν ἐνῶ ἡ Λιάνα κρυμμένη ἀκούει καὶ κλαίει σὰν μωρὸ παιδί ἀπὸ

τή ζήλια της. Σκηνές κι' οι δυο παιδαριώδεις, φλύαρες, κουραστικές. Τò μόνο ξμορφο είναι πού ο Φαίδων δίνει και της Λιάνας ένα φιλάκι για νά τήν ήσυχάση και ο κηπουρός πού βγαίνει στο τέλος και ζητά τις γάτες πού χάλασαν τὰ λαχανικά του!

Στή δεύτερη πράξη οί έρασται βρίσκονται παντρεμένοι. Επιστρέφουν από τήν Εύρώπη όπου ή Δόρα άρπαξε ένα δυνατό κρυολόγημα και βήχει. Βήχει και φιλά ακατάπαυστα. Ο Φαίδων μάς παρουσιάζεται πώς αγαπά τή φιλενάδα της συζύγου του. Και γίνεται άξαφνα μιá σκηνή έρωτικής έξομολογήσεως μεταξύ της Λιάνας και του Φαίδωνος πού πέφτει σαν μπόμπα στο άκροατήριο. Τò περίεργο είναι ότι άφτ ή σκηνή τήν προκαλεί ή ίδια ή Δόρα.

Εγώ, λέγει, πηγαίνω στήν κάμαρα μου και σάς άφίνω νά κάμετε κόρτε. Κόστερα τούς πιάνει νά τά λένε. Ωστε τò δράμα κυρίως είναι στή δεύτερη πράξη άλλ' είναι αυθαίρετο, άνοστο, ξεκάρφωτο. Ευτυχώς πάλι πού είναι ένας υπηρέτης ό όποιος διασκεδάζει τò κοινό πηγαινοερχόμενος και κάμνοντας διάφρες κωμωδίες όταν κάθε φορά πού έρχεται βρίσκει τούς κυρίους του νά φιλιούνται.

Τήν τρίτη πράξη τήν κατέχει σχεδόν όλόκληρη ή Δόρα. Γνωρίζει ότι ό σύζυγός της αγαπά τή Λιάνα και αισθανόμενη πού είναι φθισική και θά πεθάνη της τόν παραδίνει ή ίδια με τά χέρια της. Για νά τούς κάμη και μιá άστεία έκπληξη πηγαίνει στήν κάμερά της και σκοτώνεται. Όλη ή πράξη είναι ένα άτέλειωτο Βερθερικό μυρολόγι της Δόρας. Ένα είδος Τραβιάτας ξετραβηγμένης και έννευριστικής.

Τόν κ. Χρηστομάνο συγχαίρω για τούς ήθοποιούς πού μάς έφκιασε όχι όμως και για τò έργο του. Θα μου είπη ότι δέν είναι δράμα αλλά σονάτα όπως τò όνόμασε. Μήτε τò ένα είναι μήτε τò άλλο· πολυόλιγότερο τò δεύτερο. Θα μου είπη ότι έννοούσε τούτο, ότι ήθελε νά είπη εκείνο, ότι δέν παραδέχεται τò άλλο, και τά λοιπά. Όλα αυτά τά συλλογίστικα και συλλογίστικα και τούς έπαίνους πού τού γράψανε. Δυστυχώς δέν κατόρθωσα νά εύρω ώρα τò έργο του.

ΦΥΤΙΛΗΣ.



Ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ. Η άποτυχία του δραματικού διαγωνισμού του Έλληνικού Φιλολογικού Συλλόγου, για όσους κι' από μακρυνά ακόμα ακολουθοϋν τή φιλολογία μας, ήταν βεβαία. Άκόμα πριν δημοσιευθί τò πρόγραμμα όσοι γνώριζαν τις ιδέες του άγωνοθέτη και τις σκέψεις του Συλλόγου δέν έτρεφαν καμμιά έλπίδα πώς κάτι μπορούσε νά γίνη. Ο φόβος αυτός έγινε βεβαιότης όταν δημοσιεύθηκε τò πρόγραμμα. Οί χειροπέδες, και οί άλυσσιδες πού έπρεπε νά φορέση κάθε συγγραφέας πού θά έπερνε μέρος στο διαγωνισμό απέλπισαν και τούς πιό αισιοδόξους. Τελευταία και ή παράλειψις των όνομάτων των ανθρώπων πού θά ήταν οί κριτές, άπόδειξε πώς ούτε ό Σύλλογος, ούτε ό άγωνοθέτης καταλάβαιναν τί έργο ανέλάμβαναν διότι ένόμιζαν ότι μπορούσε συγγραφείς κάποιας αξίας νά στείλη έργο σέ μέρος πού άγνωστο είναι ποιός θά τò κρίνη και πού όλοι ήταν κατάλληλοι νά τò κρίνουν, αφού αδιάφορα ή κριτική επιτροπή, θά άπετελειτο από μέλη του Συλλόγου. Συνέπεια αυτών όλων ότι κανένας έλλικρινής συγγραφέας έστω και της πιό μικρής αξίας,

ἀγαπῶν ὅμως τὴν τέχνην του, δὲν ἔστειλε ἔργο κι' ἔμεινε τὸ στάδιο ἐλεύθερο σὲ γραφιάδες ὅπως οἱ συγγραφεῖς τῶν ἀποσταλέντων ἔργων.

Ἡ ἐκλογία τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς ἦταν, βέβαια, πολὺ ἄτυχη, ὅμως καὶ τὰ σταλέντα ἔργα δὲν εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ καλλίτερους κριτάς.

Ὁ κ. Ἀποστολίδης ἄνθρωπος μὲ πολὺ καλὴ θέληση τελευταία ἔπαθε ἀσθένεια κριτικομανίας. Ἀφοῦ πρὸ τινος καιροῦ ἔγραψε ἐπαινετικώτατα κρίνοντας τὸ ἑξαμβλωματικὸ ἡμερολόγιό τοῦ Σκόκκου ἠύρε τὴν εὐκαιρία νὰ κάμη μιὰ μακρὰ εἰσήγησι σὰν νὰ ἐπρόκειτο νὰ μιλήσῃ γιὰ ἔργα κάποιας σημασίας. Καμμιά ἀνάγκη δὲν ὑπῆρχε νὰ συγκρίνῃ τοὺς ἀρχαίους διαγωνισμοὺς μὲ τοὺς συγχρόνους ἑλληνικοὺς, ἀφοῦ καθὼς εἶπε ὁ ἴδιος οἱ τελευταῖοι εἶναι παρωδία τῶν πρώτων. Περιττὸ ἦταν νὰ χάσῃ τόσον καιρὸ νὰ ἀποδείξῃ τὴν μηδαμινότητα τοῦ ἐνὸς ἔργου, γιατί ὅσο παιδαριώδης δουλιὰ ἦταν ἡ συγγραφή του ἄλλο τόσο καὶ ἡ ἀσχολία νὰ γελοιοποιηθῇ. Οἱ ἔπαινοι τῶν ἔργων πολὺ ὑπερβολικοὶ διότι ἔργα ὅπου καὶ ἓνα ἀπόσπασμα ὑπάρχει σὰν ἐκεῖνα πού ἀνέφερε, εἶναι αἰώνια καταδικασμένα καὶ συγγραφεὺς πού ἔγραψε τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα λόγια εἶναι ἀδύνατο νὰ εἶναι συγγραφεὺς.

Ὁ κ. Ἀποστολίδης ἐπῆρε πολὺ σοβαρὰ τὴν ιδιότητά του γιὰ εἰσηγητῆς κι' ἐκοπίασε γιὰ τὴν εἰσήγησί του, ἦταν ὁ μόνος πού ἐπεικῶς μποροῦσε νὰ ἔχει θέσι σὲ κριτικὴ ἐπιτροπὴ διαγωνισμοῦ. Ἐνα εὐχάριστο εἶδαμε ἀκόμα, καὶ γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τὸν κ. εἰσηγητή, πὼς παραδέχεται ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ δράματος πρέπει νὰ πλησιάζει πρὸς τὴν *ὀμιλουμένην* πράγμα πού μᾶς κάνει νὰ περιμένουμε καλὴν ἐξέλιξιν ἀπ' αὐτόν.

Ἀνάγκη ὁ Σύλλογος κι' ὁ ἀγωνοθέτης του νὰ μάθουν πὼς πρέπει ἂν ἐνδιαφέρονται νὰ ἐπιτύχῃ ὁ δια-

γωνισμὸς, ν' ἀφίσουν ἐλευθέρους τοὺς συγγραφεῖς σ' ὅλα, νὰ διαλέξουν καὶ κατάλληλους κριτάς γιὰ νὰ μποροῦν νὰ τοὺς ἐμπιστευτοῦν οἱ συγγραφεῖς. Ἴσως μονάχα ὁ εἰσηγητῆς τοῦ διαγωνισμοῦ μπορεῖ νὰ μείνῃ καὶ στὴ νέα κριτικὴ ἐπιτροπὴ πού πρέπει νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους πού νὰ ξέρουν καλὰ ὄχι μόνον τὴν ἀρχαία μὰ καὶ τὴ νέα φιλολογία καὶ νὰ ἔχουν πρὸ πάντων φιλολογικὸ γούστο.

Γ.

ΚΑΤΟΥΛΛΟΣ ΜΑΝΔΕΣ.—Τὸν εἶχα ἰδεῖ στὴν κηδεῖα τοῦ Φρανσουά Κοππὲ τὴν ὥρα πού ἔβγαине ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ τῆς νεκρώσιμης ἀκολουθίας, τοῦ *St. Francois Xavier*. Μαζὶ μὲ τοὺς λίγους ἀκαδημαίκοις πού ἀντιπροσώπευαν ἐπισήμως τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημία, τὸ Μωρίς Μπαρρὲς καὶ δυὸ-τρεῖς ἄλλους. Ἀκολουθοῦσε ἀπὸ σιμὰ τὸ φέρετρο στὸ πλάι τοῦ Διέρξ. Λίγο μακρύτερα εἶχα διακρίνει τὸν Ἀρνι-ντέ-Ρενιέ, τὸν Πὼλ Φὼρ καὶ ἄλλους συμβολιστὰς ἀνακατομένους μὲ τὸ πλῆθος, πού εἶχαν ἔρθει μᾶλλον ἀπὸ περιέργεια, χωρὶς καμμιά ἐπίδειξη.

Ὁ Κάτουλλος Μανδὲς μαζὶ μὲ τὸν ξεχωριστὸν Διέρξ μού ἦταν ἀπὸ τίς συμπαθέστερες μορφές τοῦ «Παρνασοῦ» ἀπ' ἐκείνους, ἐννοεῖται, πού ἔμειναν πιστοὶ ὡς τὸ τέλος, χωρὶς νὰ λογαριάσω τοὺς δασκάλους Μπαγβίλ καὶ Λεκόντ Δελίλ καὶ τοὺς ρηψάσπιδας: Βιλλιέ-ντελίλ-Ἀδάμ, Μαλλαρμέ, Βερολαί-καὶ Κάρολον Κρός. Ποιητῆς, δραματικὸς, μυθιστοριογράφος καὶ πρὸ πάντων κριτικὸς ἔκαμε τὴν καλλίτερην ἀπολογία τοῦ «Παρνασοῦ» μὲ τὸ «Θρῦλο τοῦ συγχρόνου Παρνασοῦ» καὶ πρὸ πάντων μὲ τὸ περίφημο ραπόρτο του, πού τύπωσε ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια. Στὴν κριτικὴ του αὐτὴ τὴ μίλησε μὲ πολλὴ δικαιοσύνη καὶ γιὰ τοὺς περισσότερους νέους. Ἀπὸ τοὺς παρνασίους ἦταν ὁ πρῶτος πού βροντοφώνησε τὴν ἀξία τῶν πρώτων ἔργων τοῦ Μαλλαρμέ, τοῦ Βιλλιέ-ντελίλ-Ἀδάμ καὶ τοῦ Βερολαίν. Ἄν φάνηκε ἄδικος γιὰ πολλοὺς νέους, γιὰ τὸν ἐλεύθερο στίχο καὶ γιὰ τὰ ἐρμητικά ἔργα τῆς τελευταίας παραγωγῆς τοῦ μεγάλου δασκάλου τοῦ συμβολισμοῦ, σ' αὐτὸ δὲν πολυφταίει τόσο αὐτὸς ὅσο οἱ ἀρχεὶς πού ἀκολουθοῦσε θέλοντας ὡς τὸ τέλος νὰ ὑπερασπίσει ἀξιοπρεπῶς τοὺς συντρόφους του.

Ἡ ἀδυναμία του ἦταν οὐγολατρεία, πού τόν κάνει νά εἶναι τόσον ὕδικος καί νά θέλει νά σκεπάζει τή δόξα τοῦ Ἀντρέ Σενιέ καί τοῦ Βινύ, δύο ποιητῶν πολύ ἀνώτερον τοῦ Οὐγκώ, οἱ ὅποιοι ἀνοίξαν τοὺς μεγαλείτερους δρόμους στοῦ Ρωμαντισμοῦ καί πού φάνηκαν ἀπό τήν ἀρχή μέ τόν δυνατὸν ἀτομισμὸ τους, ἐνῶ ὁ Οὐγκώ στις πρώτες ὁδὲς του φαίνεται ἀκόμη μαθητὴς τοῦ ποιητῆ Ρουσώ καί στά κατόπι ἔργα του δὲν ἔχει τὴν τελειότητα πού ἀπαντοῦμε στά ποιήματα τῶν δύο αὐτῶν ἀριστοτεχνῶν.

Ὁ Μανδῆς μολονότι βάσταξε τίς ἀρχικῆς θεωρεῖες τοῦ Παρνασοῦ κι' ἔμεινε ὡς τὸ τέλος καθολικὸς παρνασιακός, ἦταν ὁ μόνος ἀπὸ τοὺς συντρόφους του ποῦχε τὴ μεγαλεΐτερη ζωὴ μέσα του, καί διαρκῶς ἀνανεοῦνταν, διαρκῶς ἄλλαζε μορφές, καί σ' αὐτὸ μποροῦμε νά τὸν παραβάλλουμε μέ τὸ δικό μας τὸν Παλαμᾶ ποῦναι πάντα ζωηρότερος ἀπ' ὅλους τοὺς νέους.

Ὁ Μανδῆς πρὸ πάντων ἦταν ἐχθρὸς τῶν νεωτερισμῶν τῆς φόρμας. Ἀπὸ τοὺς συμβολιστὰς ἐπαίνεσε ἐκείνους πού δὲν ἄφησαν τὴν κλασικὴ παράδοση τοῦ ἀλεξανδρινοῦ στίχου. Μ' ἕναν ἀπ' αὐτούς, τὸν γλυκύτατον Ἐφραίμ Μικαὲλ συνεργάστηκε μάλιστα σ' ἕνα λυρικό δραματάκι τὴν «Βρυσίδα» πού ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ Μικαὲλ τὸν ἄφησε μόνο ν' ἀπολαύσει τὴν ἐπιτυχία τῆς παραστάσεως. Πεθαίνει τώρα κι' αὐτὸς προτελευταῖος ἀπὸ τοὺς παρνασιακοὺς ἀφίνοντας μὴνάχα τὸν «πρίγκιπα τῶν ποιητῶν», τὸν Διέρξ, τὸν εὐγενικώτατον κι' ἐρημικὸν αὐτὸν ποιητὴν, στοὺς στίχους τοῦ ὁποίου λευκάξει ὅλη ἡ τραγικὴ ἀποκρυστάλλωση τοῦ θρόλου, σὲ μιὰ κρίσιμη διακόσμηση, πού χαρακτηρίζει τὰ ὠραιότερα ἔργα τῶν δασκάλων τοῦ συμβολισμοῦ καί πού εἶναι τὸ ἐνωτικὸ σημεῖο τῶν καλῶν ἔργων τοῦ Παρνασοῦ μέ τοὺς συμβολιστὰς.

Μ.

Ἡ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΕΓΔΑΡ ΠΟΕ. Στὴν Ἀμερικὴ γιορτάζουν τὴν ἑκατονταετηρίδα τοῦ μεγάλου ποιητοῦ Ἐγδαρ Ἀλλαν-Πόε, τοῦ πραγματικοῦ δημιουργοῦ τοῦ νέου «φρικιασμοῦ». Ὅσοι γνωρίζουν τὸ δυστυχισμένο καί παραγνωρισμένο ποιητὴ θά χωροῦν ἄλλη μιὰ φορά γιὰ τὸ θρίαμβο τῆς πρωτότυπης δημιουργικῆς γραφῆς, πού κέρδισε ἀπὸ τοὺς πλάδα-ροὺς κόλακας τοῦ ὄχλου, τοὺς ρακοςυλλέκτας τῶν τετριμμέ-

νων φράσεων καί τῶν ξεπλυμένων κοινῶν τόπων. Ἡ φιλογο-γικὴ ζωὴ τοῦ Πόε ἦταν γεμάτη ἀπὸ εἰρωνίες καί σαρκασμοὺς πού τοῦ ἐτόξευαν οἱ συνάδελφοί του. Μιὰ φορά κάπια ἐπιθεώρηση τοῦ εἶχε γυρίσει ἕνα ποίημα, γιατί, λέει, δὲν εὐρισκε οὔτε κεφάλι, οὔτε οὐρά, ἐνῶ θά ἦταν, βέβαια, κανένα ἀπὸ τὰ ἀριστουργηματάκια πού μᾶς ἄφησε. Ἐνας φίλος του τὸν συνεβούλευε ν' ἀφήσει αὐτὸ τὸ παράξενο κι' ἰδιότροπο ὕφος καί νά γράφει ὅπως ὁ κόσμος, γιατί μέ τὴν δύναμη πού εἶχε, γλήγορα θά γίνονταν ἕνας συγγραφεὺς μέ χρήμα. Δυστυχῶς τὴν ἐπωδὸ αὐτὴν τὴν ἀκοῦμε κάθε φορά πού παρουσιάζεται κάθε νέος ποιητὴς μέ δυνατὴ πρωτοτυπία. Ὁ κόσμος δὲν τὴ θέλει τὴ μεγαλοφυΐα, τὴ φοβάται.

Ἄν στὴν πατρίδα του δὲν μπόρεσε νάβρει ἐκείνους πού θά τὸν καταλάβαιναν, ὁ Πόε στάθηκε πολὺ εὐτυχισμένος βρισκοντας στὴ Γαλλία τὸ Μπωντελαίρ, πού τὸν μετάφρασε ἀριστοτεχνικά καί τὸν ἔκρινε ὅσο τοῦ ἄξιζε. Τὸ ἔργο τοῦ Μπωντελαίρ ἦταν μιὰ ἀπαρχὴ μεγάλης ἐπίδρασης τοῦ δαιμονίου ἀμερικανοῦ σ' ὅλη τὴν κατόπι φιλολογία. Ἡ Γαλλία τοῦ χρωστᾷ πολλά.

Ἦστερα ἀπὸ τὸ Μπωντελαίρ, ὁ Μαλλαρμέ μαθαίνει ὅλα τὰ μυστικά τῆς τέχνης του καί μεταφράζει τὰ ποιήματά του, σὲ μιὰ μετάφραση πού ἀποκρυσταλλώνει καί τίς λεπτότερες ἀπόχρωσσες τοῦ πρωτοτύπου καί τοὺς χαϊδευτικότερους ρυθμούς. Σ' αὐτὸν χρωστᾷ καί τὸ Βιλλιέ-ντελίλ-Ἀδάμ ἂν καί ὁ ποιητὴς τῶν «σκληρῶν διηγημάτων» ἔσπερνᾷ μερικῆς φορές τὸ δάσκαλό του, — κι' ὅλη ἡ συμβολικὴ γενεὰ καί τοῦ ἔχει πάρει εἴτε κατ' εὐθεῖαν ἀπ' αὐτόν, εἴτε ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ Μπωντελαίρ καί Μαλλαρμέ. Εἶναι, ἀληθινά, πολὺ παράξενο πὼς ἕνα πνεῦμα σὰν τὸν Πόε βγήκε ἀπὸ ἕνα τέτιο περιβάλλον χωρὶς ἄλλα ἰδανικά ἀπὸ τὸ χρήμα, τὴν πρόοδο, τὴ βιομηχανία καί τὸν ἠλεκτρισμό.

Ὁ Πόε φαίνεται σὰν ἕνας ξετοπισμένος γερμανὸς ποιητὴς τῆς ρωμαντικῆς σχολῆς, σὰ σύντροφος τοῦ Νοβάλγης, τοῦ Τήν, τοῦ Σέλλιν, τοῦ Ὁφμαν, τοῦ Ἐγέλου καί ἄλλων. Ἡ Σχολὴ αὐτὴ πού δὲν ἄξιζε τίς εἰρωνίες τοῦ «σοφοῦ τῆς Βεϊμάρης» βρῆκε στὸν Πόε τὸν ἀνθρωπο πού τὴν κατάλαβε κι' ἐδόξασε τὴν αἰσθητικὴ τῆς προσθέτοντας, ἐννοεῖται, τὸ δυνατὸν ἀτομισμὸ του. Μαζὶ μέ τοὺς γερμανοὺς ρωμαντικούς ὁ Πόε φαίνεται νά μελέτησε πολὺ καί τὸν Κόλεριτζ πού τὸν ἀκολούθησε στίς γενικῆς ιδέες.

Ἦταν ἓνας μεγάλος ἰδεαλιστὴς ποὺ ἐξεμεταλεύτηκε τὶς θεωρεῖες τοῦ Ἑγγέλου στὰ δημιουργικὰ του ἔργα. Ἡ πραγματικότητα γι' αὐτὸν εἶναι ὁ κόσμος τῶν ἰδεῶν κι' ἀπάνω σ' αὐτὸ ἐστήριξε τὴν αἰσθητικὴ του. «Τέχνη εἶνε ὅτι ἀντιλαμβάνομαστε ἀπὸ τὴ Φύση σκεπασμένο μὲ τὸν πέπλο τῆς ψυχῆς». Σύμφωνα μ' αὐτὴν τὴ θεωρία ἔκαμε τὰ ἰδεαλιστικά του διηγήματα, τῶν ὁποίων οἱ παραδεισιακὲς ἡρωίδες, εἶναι ὅλες ἐνσαρκώσεις ἰδεῶν καὶ τὰ ποιήματά του — μιὰ κρυστάλλινη ποίηση, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶναι ἔξωρισμένα ὅλα τὰ παράσιτα τῶν ἡθικῶν συμπερασμάτων καὶ τοῦ ρητορισμοῦ, κι' ὅπου τῶναιρο ἀλαφροπεταίει μὲ κάπιο ἡδονικὸ ναικωμό.

M.

Σ. Σκίπη. — Μεγάλη Αὔρα. — Κάλθεια Μέτρα. — Γιὰ τὰ βιβλία αὐτὰ τοῦ κ. Σκίπη θὰ μιλήσει στὸ ἄλλο φυλλάδιο ὁ Κλήμης Πορφυρογέννητος, γιὰ τὴν ὥρα ἀναδημοσιεύουμε τὰ δύο αὐτὰ ὡραία ποιηματάκια.

Σ. Δ.

Ὁ χορὸς τοῦ Ζαλόγγου.

Στὸν Ἀλαμάνιο.

Σὰν ἰδέες μὲς σ' ἐγκέφαλο
Ἐνὸς Θεοῦ ἀθανάτου,
Χορεύουν οἱ Σουλιώτισσες
Στὸ βράχο τοῦ Ζαλόγγου
Μὲ ρυθμὸν ἄγριο.

Ἡρωα ἀλαμάνιε, ὁ Χάροντας
Δὲ σὲ πῆρεν ἐσένα.
Εἶν' ἀλήθεια, σὲ σοῦβλισαν
Τὰ σκυλλιά καὶ σ' ἐφτάγλωσση
Φωτιά σὲ ψῆσαν.

Μεγαλώνουν, πλατύνονται,
Δὲ χωροῦν στὴν Ἑλλάδα
βγαίνουν ὄξω ἀπ' τὰ σύνορα
Τῆς Ζωῆς, καὶ σὰ σύμβολα
Ἀεροκινεῦνται.

Μὰ ἡ παγκαλώμορφη Ἀνοιξη,
Ποῦ κρυχά σὲ ποθοῦσε
Ὅταν Κλέφτης στὰ τρίκορφα
Τῶν βουνῶν ἐπλανιόσουν
Καὶ τὴν τραγοῦδαγες,

Πάνου στῆς Αἰωνιότητος
Τὸ βράχο, οἱ Κρινοδάχτυλες
Ἀγγελικὰ χορεύουν
Κ' εἶν' ὁ γκρεμὸς τους τώρα
Ἀθανασία.

Ἡρθε ἀόρατη Δύναμη,
Ὡ Ἀθανάσιε Διάκο,
Καὶ τὴ φωτιά μὲ Ἀθάνατο
Νερὸν ἔσβυσε. Ἀγέρινον
Σ' ἔκαμ' ἐσένα.

Ὅχι, δὲν ἐτελείωσε,
Μόν' ἀννηψόθη ἀμέτρητα
Κι' ὡς νέος Ἀστερισμὸς
Ὁ Χορὸς τοῦ Ζαλόγγου
Λάμπει στὰ ὕψη.

Καὶ σ' ἐπῆρε καὶ σ' ἔσυρε...
Ὅπου πάει, τὸ κατόπι τῆς
Πάντ' ἀκλουθᾶς. Ἀπρίλης
Ἐγίνηκες, τὰ λούλουδα
Γιὰ νὰ μᾶς φέρνης.

— ZOÏ —

REVUE DE LITTÉRATURE DE CRITIQUE ET D'ART
DIRECTEUR: A. MELACRINOS

Redaction: Péra, Rue Timoni, 13. Constantinople
ou à Galata, Ibrahim Rifat Han 18. 19. Cons)ple.

Il sera rendu compte de tout ouvrage dont un exemplaire sera envoyé à la Direction

Ἐένα περιοδικὰ ποὺ συστήνουμε στοὺς ἀναγνώστας μας.

«Mercure de France» D^r Alf. Valette, 26 Rue de Condé, Paris.

«Vers et Prose» D^r Paul Fort, 15 Rue Racine Paris.

«La Phallange» D^r Jean Royère, 84 rue Lauriston, Paris.

«Le Feu» D^r Emile Sicard, 2 Bd Mércutié, Marseille.

«L'Occident» D^r Adrien Mithouard, 17 rue Eblé, Paris.

«Le Beffroi» D^r Léon Bocquet, rue de la Rondelle, Roubaix.

«Poésia» D^r F. T. Marinetti, 2 Via Senato, Milan.

«Pan» D^{rs} Joel Dumas et J. Clary, 10 rue de l'Observance, Montpellier.

«La Renovation Esthétique» D^{rs} Emile Bernard et Armand Point, 12 rue Cortot, Paris.

«Wallonia» D^r Oscar Colson, 10 rue Henkart, Liège.

«Isis» D^r Ay-René-d'Yvermont, 13 Rue Bleue, Paris.

«Le Thyrs» D^{rs} Henri Lietrecht et F. Ch. Mossicaux, 16 rue du Fort, Bruxelles

Δικά μας. Τῶν Ἀθηνῶν: ὁ «Νουμᾶς», τὰ «Παναθήναια.»

Τῆς πόλεως μας: ὁ «Λαός», ὁ «Ἐπίκαιρος.»